

verschijnt niet in januari en augustus

MilieuRAMA

Afgiftekantoor
Brussel X

nummer 7 - 8
juli / augustus 1998

**Maandblad
van
de Bond
Beter Leefmilieu**

Redactie en administratie:
Tweakerkenstraat 47,
B-1000 Brussel
Tel.: 02/282.17.20 - Fax: 02/230.53.89

- WESTENWIND VECHT VOOR WINDMOLENS.
- VLAANDEREN MAAKT WERK VAN HERNIEUWBARE ENERGIE.
- 10% VAN KANKERGEVALLEN VEROORZAAKT DOOR PESTICIDEN.
- VERMIJD AFVAL IN JE EIGEN GEMEENTE.
- DE FIETS BOLT WEER ALS NOOIT TEVOREN.

Inhoud

Commentaar

2

Wachten tot de dood ons scheidt? Of net omgekeerd?

Omslagverhaal

3-6

Binnenkort een paal van een windturbine in uw tuin?

Ledenblad

7

Na hun groentenabonnements laat het Gents Milieufrent (GMF) zich nu alweer van een andere kant zien...

Interview

8-11

Frederik De Smet van Westenwind. Een eigentijdse 'Don Quichote', maar dan wel één die vecht vóór windmolens.

Beleid

16-18

Hoeveel woningen heeft Vlaanderen nodig?

Filtsen

15

Herman De Croo als hofnar voor het ABS?
Over blauwe pretentie gesproken...

Pesticiden

16-19

U voelt zich niet echt lekker? Geen paniek, slechts 10% van de kankergevallen in ons land wordt veroorzaakt door pesticiden...

Ecoklassen

22-24

Eco-Scholen maken werk van een beter leefmilieu.

Ecotips

25-27

De fiets doet het weer!

Afval

28-31

Afvalbeleid is meer dan sorteren en recyclen.
Alsof u dat nog niet wist...

Frontlijn

32-33

BBL kreeg Belgacom op de knieën. De volgende a.u.b.!

Wet en Mina

34

Binnenkort een milieuvergunning
zonder beroepsmogelijkheden?

Puzzelen

35

Of zoals Georges Leekens al zei
"Never change a winning team!".

Groene wegen

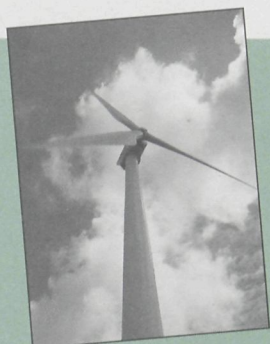
36-38

Te voet of per fiets over de spoorweg.
Eindelijk een aangenaam gevolg van het nieuwe IC/IR-plan.

Kalender

39

Met de fiets naar de Natuurbeschermingsdag?
Als dat maar goed afloopt!

Windenergie zou in ons land goed kunnen zijn voor iets minder dan 20% van alle elektriciteit. Ecologisch én financieel hebben windturbines de wind stevig in de zeilen...

(foto Luc Verhaegen)

C O M M E N T A A R

Ieder is meester van zijn eigen waarheid...

De sportwereld kreeg in de zomermaanden een paar rake klappen. De rode duivels sloegen een modderfiguur in de wereldbeker voetbal en de reputatie van het para-depaardje van de wielrennerij, de Tour de France, werd zwaar op de proef gesteld door dopingvondsten. Maar ook de 'groene duivels' van Vlaanderen kregen, de dag voor het zomerreces, van de regering ook enkele straffe pillen te slikken. Ondanks de belofte van Minister Kelchtermans eind '97 om voor de zomer van dit jaar tot een ernstige evaluatie en bijsturing van het mestactieplan (MAP) te komen, liep alles met een sisser af. De beslissing is uitgesteld tot het najaar. Volgens de BBL onder druk van de Boerenbond, volgens de minister onder druk van de SP, volgens de Boerenbond omdat er op het laatste ogenblik in de bijhorende milieubeleids-overeenkomst onaanvaardbare punten geslopen waren. Omdat een Tibetaans gezegde verklaart dat ieder meester is van zijn eigen waarheid én omdat Tibetanen wijze mensen zijn, laten we in het midden wie hier gelijk heeft. Doet er ook niet toe. Feit is dat er ondertussen niet verdergewerkt wordt aan de milieukwaliteit - met een aangepast MAP waren we toch weer een kleine stap vooruit in de goeie richting - en wie vertelt ons dat de betrokken partijen het in september al eens zullen geraken?

Ook in verband met de vlieghaven van Deurne is er geen beslissing. De startbaan verlengen betekent de zaak nieuw leven inblazen en dat hoeft voor ons al lang niet meer. De inwoners van Doel kregen dan weer hun 'ontheddingspremie' toegewezen, ook daar lijkt de zaak beslecht. Een dorp dat verdwijnt omdat het Deurganckdok 'derdeur' komt. En toch gaat BBL verder met zijn procedure voor de Raad van State omdat deze beslissing indruist tegen de zgn. vogelrichtlijn, zelfs nadat de Vlaamse regering (eenzijdig) een wijziging heeft aangebracht aan deze richtlijn waarin staat dat 'indien een plan of project, ondanks negatieve gevolgen voor het gebied, bij ontstentenis van alternatieve oplossingen, om redenen van sociale of economische aard, toch moet worden gerealiseerd, neemt de lidstaat alle nodige compenserende maatregelen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft...'. In dit geval gaat het groot economische belang niet samen met een groot openbaar belang omwille van de aftakeling van het plaatselijk milieuklimaat. Over de sociale gevolgen mogen wij ons als milieubeweging natuurlijk niet uitspreken...

En soms trekken we ons op aan een glimpje goede nieuws dat er toch ook wel eens opduikt. Zo vernietigde onze milieuminister de milieuvergunning voor de bouw van een afvaloven in de Gentse kanaalzone en gaf wél een vergunning voor sloopstraten voor wit- en bruingoed, autowrakken en voor de mechanische behandeling van niet-gevaarlijk afval. Precies zoals wij (én de actiegroep én een 50-tal anderen die beroep indienden) het wilden! En wij zullen doorgaan... tot de dood ons scheidt... of... tot het schijnt ons doodt?

Lieve Grauls

C O L O F O N

Milieurama

18de jaargang - Maandblad van de Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen vzw

Redactie en Administratie

Bond Beter Leefmilieu
Tweckerkenstraat 47 - 1000 Brussel
Tel. 02/282.17.20. - Fax: 02/230.53.89.
email: bblv@pophost.eunet.be
http://www.ecomarkt.net/bbl/

Abonnementen

80 frank (los nummer),
750 frank (jaarabonnement),
1.500 frank (steunabonnement),
1.500 (abonnement buitenland).
Betaling kan op rekeningnummer
001-1475409-18 van Bond Beter Leefmilieu vzw.

Combi-Abonnementen

Lidorganisaties van Bond Beter Leefmilieu kunnen hun leden een uiterst voordelig combi-abonnement van Milieurama aanbieden. Geïnteresseerd? Neem vandaag nog contact op met het BBL-secretariaat.

Hoofdredacteur en

Verantwoordelijke Uitgever

Lieve Grauls,
Tweckerkenstraat 47, 1000 Brussel

Eindredacteur

Piet Decoster

Werken mee aan dit nummer:

Jo Bultynck, Stefaan Claeys, Rik De Baere, Charles De Buyser, Piet Decoster, Lieve Grauls, Erik Grietens, Danny Jacobs, Martine Langen, Bea Lootens, Bart Martens, Conny Peeters, Dirk Serneels, Jo Van Assche, Johan Vandewalle, Saar Van Hauwermeiren, Jan Vanherk, Set Van Houdt, Dirk Van Regenmortel.

Foto's

Frans Geys, Kristel Peeters, Luc Verhaegen

Illustraties

Hilaire

Vormgeving en druk

VUMpress

Copyright

Overname van artikelen wordt aanbevolen, mits bronvermelding.

Advertenties

Adverteerders zijn verantwoordelijk voor de inhoud van de opgenomen advertentie.

Papier

Milieurama wordt (uiteraard) gedrukt op niet-gebleekt kringlooppapier, de kافت is niet-chloorgebleekt. Gooi deze Milieurama niet zomaar weg! Geef hem door aan vrienden of geïnteresseerden. Volledig uitgelezen? Geef Milieurama dan een plaatsje bij het oud papier!

Heeft
hernieuwbare
energie
eindelijk
de wind in de zeilen?

25%
tegen
2002

Dat is de doelstelling"

Hernieuwbare energie heeft de wind in de zeilen. Lange tijd stonden windturbines, zonnepanelen of watermolens synoniem voor creatief knutselwerk van een clubje goedbedoelde 'alternativo's'. Maar die tijd lijkt definitief voorbij. Toegegeven, Vlaanderen kan bezwaarlijk koploper worden genoemd in de ontwikkeling van duurzame energiebronnen. En het Vlaamse beleid terzake is nog steeds weinig bruisend van aard. Maar er lijkt wel degelijk verandering op komst. Stroomt ons warm water binnenkort lekker uit een zonneboilerdouche? Of houdt u het voorzichtigheidshalve bij een oerdegelijke windturbine in de eigen tuin?

"In Vlaanderen is het gebruik van duurzame energie nog steeds een zaak van kleine cijfertjes, zelfs na de komma. Momenteel is het aandeel van hernieuwbare energiebronnen beperkt tot 0,5% van het totale energieverbruik", vertelt ons Jan Daneels. Hij is voorzitter van de Organisatie voor Duurzame Energie Vlaanderen vzw (ODE), een koepelorganisatie van een brede groep instellingen en verenigingen die de toepassing van duurzame energie en energiebesparing in Vlaanderen wil stimuleren. ODE vzw presenteerde enkele maanden geleden een ophefmakende studie, in opdracht van Vlaams economie-minister Van Rompuy, die de mogelijkheden en belemmeringen voor hernieuwbare energie in Vlaanderen op een rijtje zette. Jan Daneels: "Heel wat mensen denken dat duurzame energie iets is wat in Vlaanderen gedoemd is om marginaal te blijven. Maar dat is fundamenteel fout". Het meest spectaculaire gegeven uit de recente ODE-studie is zonder twijfel dan ook de vaststelling dat hernieuwbare energiebronnen tegen 2020 maar liefst 25%

van de totale energieproductie voor hun rekening kunnen nemen. "Althans wanneer er tegelijk ook voldoende inspanningen worden geleverd inzake energiebesparing en rationeel energiegebruik", voegt Jan Danneels eraan toe. "Maar zelfs wanneer je dat laatste buiten beschouwing laat, en dus uitgaat van een groei van de energieproductie, kan duurzame energie nog 15% van de energieproductie voor zijn rekening nemen".

Verkeerde structuur

Spectaculaire cijfers, zoveel is duidelijk. "Om duurzame energiebronnen echt een kans te geven, zullen echter eerst enkele belangrijke hinderpalen uit de weg moeten worden geruimd", merkt Jan Daneels op. Eén van die handicaps heeft bijvoorbeeld te maken met de technische ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen. Diverse technieken, zoals bijvoorbeeld vergassing en fotonvoltaïsche elektriciteit, zitten nog steeds in het stadium van vroege commercialisering of zelfs fundamenteel onderzoek. Daardoor zijn ze dan ook relatief

In Europa bedraagt het vermogen van windenergie momenteel 4.000 Mw. In België blijft dat beperkt tot 4,8 Mw, vooral afkomstig van dit windturbinepark in Zeebrugge.

duur. Toch hebben de belangrijkste problemen niet te maken met de stand van zaken inzake de technologische ontwikkeling van alternatieve energie. Wel met bijvoorbeeld de relatief kleine energiedichtheid van bepaalde stromingsbronnen zoals wind en zon waardoor ze zich vooral lenen tot gedecentraliseerd en kleinschalig gebruik. En dat staat dan weer haaks op de sterk geconcentreerde energiesector in onze maatschappij.

Precies die structuur van de energiesector is volgens ODE één van de belangrijkste oorzaken waarom duurzame energiebronnen in ons land tot op vandaag nauwelijks kansen krijgt. "De huidige Belgische tarieven voor de verkoop van elektriciteit door kleine particulieren via het elektriciteitsnet in Vlaanderen liggen op een zeer laag niveau", aldus nog Jan Daneels. "Zo kreeg de eigenaar-exploitant van het windturbinepark in Zeebrugge in '96 gemiddeld 2,08 frank/kWh uitbetaald om zijn elektriciteit

aan het net aan te bieden. Ter vergelijking: in Nederland krijgen kleine elektriciteitsproducenten die hun stroom uit windturbines aanbieden ongeveer 3 frank/kWh. Dat scheelt dus ongeveer de helft". De

Ook bij ons is de technologische knowhow aanwezig om financieel rendabele windturbines te bouwen.

gemiddelde prijs die de energieintercommunes in '95 voor aangekochte elektriciteit betaalden, bedroeg in de periode 1990-'94 gemiddeld 2,48 frank/kWh. Een stuk duurder dan de 2,08 frank die moet betaald worden voor de elektriciteit uit Zeebrugge dus. Je zou bijgevolg kunnen redeneren dat een energieintercommune er in principe financieel belang bij heeft om te investeren in goedkopere installaties om goedkopere hernieuwbare elektriciteit te produceren. "Niets van dat echter", merkt Jan Daneels cynisch op.

"Energieintercommunes hebben er op dit ogenblik helemaal geen belang bij om goedkopere hernieuwbare elektriciteit aan te kopen die hun omzet en dus hun winst doen dalen. Hierin kan alleen verandering komen door een ander winstmechanisme voor energieintercommunes uit te werken waarbij hun winst niet langer toeneemt naarmate ze meer energie verkopen en het verbruik van energie stimuleren".

"Windmolens kunnen schietoefeningen storen!"

Vlaanderen hoeft op vlak van technologische kennis inzake windenergie in geen geval onder te doen voor het buitenland. Sinds geruime tijd zijn ook bij ons een aantal studie bureaus aan de slag die heus wel weten van waar de wind komt...

Eén van hen is Michel Ardoullie van het studie bureau Aeolus uit Mechelen. Al meer dan 10 jaar probeert hij zowel in binnen- als buitenland het gebruik van windenergie te promoten. Zowel in Frankrijk, Duitsland, Luxemburg als India plaatste hij met succes meerdere windturbines. In eigen land blijft het vooralsnog kloppen aan een gesloten deur. De voorbije maanden nog probeerde hij tevergeefs een windturbineproject op te starten in Adinkerke en op de militaire domeinen van Lombardsijde en Nieuwpoort. "Maar iedere keer opnieuw bots je op de onwetendheid en onwil van

de lokale bestuurders", doet Michel Ardoullie gelaten zijn verhaal. "In Adinkerke wilde ik twee windturbines van 1500 kW bouwen ten zuiden van de A18 in De Moeren. Maar het schepencollege weigerde de vergunning. Ondermeer omdat men vreesde dat de molens zouden zorgen voor een 'landschappelijke impact in dit wijsds landschap met vergezichten'". Ook de idee om een windturbine te plaatsen op de voormalige militaire domeinen in Koksijde, werd even gauw afgeschoten als het werd voorgesteld. In de motivatie van de Generale Staf van de Luchtmacht heet het dat de windturbines de schietoefeningen in het gedrang zouden kunnen brengen en ook storingen bij het gebruik van zendapparatuur zouden kunnen veroorzaken.

"Het fundamentele probleem is dat dergelijke instanties helemaal niet weten wat windenergie precies inhoudt", aldus Michel

Ardoullie. "De mogelijke problemen die hier als argumentatie worden gebruikt, zijn in het buitenland onbestaande". Volgens Michel Ardoullie kan veel worden opgelost door een meer offensief overheidsbeleid inzake windenergie: "De lethargie die de politieke wereld de voorbije jaren demonstreerde op vlak van hernieuwbare energie is frappant. Nochtans is er in Vlaanderen én voldoende kennis én voldoende mogelijkheid om windenergie op korte termijn rendabel te maken. Maar dan wordt het hoogtijd dat er een duidelijk juridisch kader komt".

i Aeolus,
Michel Ardoullie,
Oude Pastorijweg 37/2,
3140 Keerbergen,
Tel. 095/10.68.24.,
Fax. 015/51.80.73.,
e-mail: aeolus@glo.be

Er beweegt iets...

Toch lijkt er op dat vlak één en ander te bewegen. Recent kondigde Vlaams minister van Energie Eric Van Rompuy aan dat een werkgroep van experts een aantal voorstellen zou uitwerken om het winstmechanisme van energieintercommunes te herbekijken. Tegelijk werd ook bekendgemaakt dat producenten van windenergie nu ook kunnen rekenen op een tweede 'groene frank' per kWh.

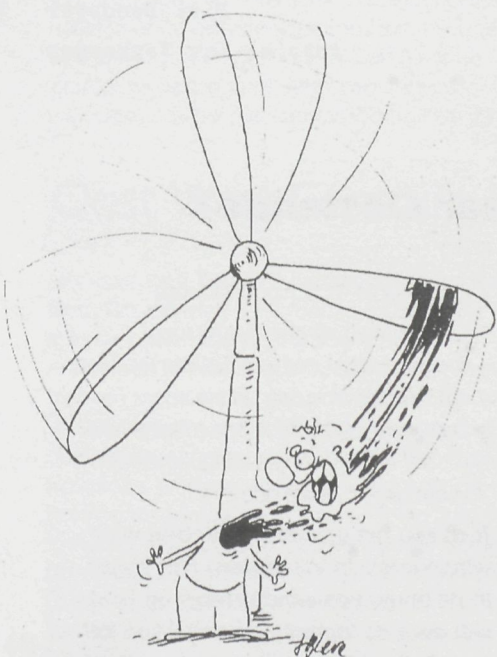
Om bij het voorbeeld van Zeebrugge te blijven: kreeg de producent tot voor kort maar 2,08 frank per geleverde kWh, dan wordt dat binnenkort dus 3,08 frank. Eén groene frank erbovenop dus. Daarnaast is er ook nog de subsidiëring voor fotovoltaïsche zonnepanelen, de ondersteuning voor verenigingen die werk maken van de promotie van hernieuwbare energie,...

Je krijgt voorwaar de indruk dat de Vlaamse regering effectief werk maakt van een beleid inzake duurzame energie? "Dat klopt", zegt ook Jan Daneels. "De voorbije jaren is er mooi werk geleverd door het kabinet van minister Van Rompuy. Maar laat ons vooral niet euforisch worden. In vergelijking met de rest van Europa bengelt Vlaanderen nog steeds bangelijk achteraan het peloton van de hernieuwbare energie. Er ligt nog flink wat werk op de plank".

Windenergie heel rendabel

Voor windenergie zou in staat kunnen zijn om het aandeel van hernieuwbare energiebronnen in Vlaanderen op korte termijn aanzienlijk op te krikken. Meteorologische studies tonen duidelijk aan dat Vlaanderen samen met o.m. Denemarken, Engeland en het westen van Nederland in de op één na gunstigste windzone van Europa ligt. Enkel Schotland, de westkust van Ierland en een klein deel van Denemarken doen nog beter. "Windenergie zou bij ons kun-

nen zorgen voor iets minder dan 20% van alle elektriciteit", illustreert Jan Daneels. "Als je uitgaat van de toenemende interesse die je op diverse niveaus merkt, dan is dit zeker haalbaar". Het dient inderdaad gezegd dat windenergie in Vlaanderen de voorbije jaren de kinderschoenen is ontgroeid. De tijd waarin werd geknutseld met selfmade-windmolens ligt definitief achter ons. De sector van de windenergie is een heuse industrietaak geworden. Windturbines zijn op 10 jaar tijd, precies door de toenemende Europese productie en concurrentie, spectaculair in prijs gedaald. Ook in Vlaanderen zijn een aantal studie bureaus aan de slag die over

DE MOGELIJKHEDEN VAN WINDMOLENS ZIJN ONBEPERKT!

► voldoende technische knowhow beschikken om op enkele jaren tijd de elektriciteitsvoorziening door windenergie mogelijk én rendabel te maken.

Interelectra als pionier

Kunnen we ons binnenkort verwachten aan een 'boom' van investeringen in windenergie? De Limburgse intercommunale Interelectra die eerder al REG-besparingsacties en een milieuactieplan uitwerkte met BBL wachtte alvast de nakende trend niet af en maakte zijn reputatie van trendsetter inzake duurzame energie ook op dit vlak waar. Het windmolenpark in Zeebrugge werd net voor de neus van Electrabel weggekaapt én sinds begin dit jaar levert een windmolen in Hasselt elektriciteit aan zo'n 150-tal gezinnen. "Wij geloven rotsvast in de mogelijkheden van windenergie voor Vlaanderen", klinkt het overtuigend bij Paul Segers van de Limburgse intercommunale. "Het windmolenpark van Zeebrugge levert momenteel elektriciteit voor iets meer dan 2.500 gezinnen maar niets laat uitschijnen dat we onze limiet hebben bereikt. Integendeel, de voorbije maanden werden we gecontacteerd door zo'n 20 aangesloten gemeenten die wilden investeren in windenergie. De plannen voor de bouw van windturbines in Herstappe en Kortesseem zitten momenteel al in een vergevorderd stadium". Paul Segers wijst ook op het belang van de tweede 'groene frank' die heel recent door energieminister Eric Van Rompuy werd toegekend: "Dat betekent dat je als producent van windenergie nu een ecobonus van 2 frank krijgt. Tel daarbij het basistarieftarief van 1,2 frank en je weet dat je nu 3,2 frank/kWh uitbetaald krijgt. Die verhoging opent heel wat perspectieven".

Het grootste potentieel voor windenergie in Vlaanderen ligt in zee. Kunnen we hier straks tussen de windturbines wandelen?

Lokale besturen hebben schrik

Ondanks de aanwezigheid van voldoende technische knowhow, de aanwezige 'goede wil' bij de Vlaamse overheid en het succes van een project zoals dat van Interelectra, blijft windenergie in Vlaanderen nog steeds kampen met een aantal belangrijke problemen. En die zijn vooral planologisch van aard. (lees in dit verband het interview op pag 8) Maar ook lokale besturen staan vaak heel argwanend tegenover windenergie, al is dat geen typisch Vlaams fenomeen. In Denemarken stelde men enkele jaren geleden net hetzelfde vast. Maar de problemen werden daar handig opgelost door de bewonersgroepen rechtstreeks te betrekken bij de bouw van windturbines. Op die manier werden ze als het ware 'partner' van het project. De windturbine werd eigendom van hun eigen buurt. "Door bewonersgroepen en lokale besturen constructief te betrekken bij zo'n project

vormen ze eerder een stimulerende dan wel een remmende factor", vindt ook BBL-energiespecialist Dirk Van Regenmortel. Ook voor lokale natuur- en milieuverenigingen ligt er op dat vlak een belangrijke taak weggelegd. "Lokale en regionale milieugroepen kunnen inspanningen leveren om binnen de gemeentelijke milieuraanpak de mogelijkheden van windenergie bespreekbaar te maken. En waarom kunnen actieve milieuverenigingen zelf het initiatief niet nemen om, bijvoorbeeld binnen een coöperatieve vennootschap, een windturbine op te starten. Wanneer de Vlaamse overheid het juridisch kader voor windenergie eindelijk eens op punt stelt, heeft windenergie zeker een mooie toekomst. Ook in Vlaanderen", besluit een enthousiaste Van Regenmortel.

Piet Decoster

foto's: Luv Verhaegen

Windmolens langs de E40 van Gent naar Oostende?

Wordt Vlaanderen straks volgebouwd met windturbines?

Zo'n vaart zal het wellicht niet lopen... Een windmolen kan je immers niet zomaar overal gaan neerpoten. Een essentiële voorwaarde is vanzelfsprekend dat er voldoende wind is om je turbine aan de draai te houden.

De voorbije jaren werden reeds diverse studies gepubliceerd met mogelijke inplantingsplaatsen voor windmolens in Vlaanderen. We zetten er enkele op een rijtje:

- Kleinschalige inplanting op het terrein van

o.m. elektriciteitscentrales (Zedelgem, Zeebrugge, Noordschote), industrieterreinen (Zeebrugge, Kortrijk, Veurne, Poperinge, Brugge en Oostende) en een aantal West-Vlaamse gemeenten.

- Lijnopstelling langs hoogspanningslijnen zoals bijvoorbeeld Koksijde-Ieper, Ieper-Menen, Oostende-Brugge, Brugge-Zedelgem,...
- Lijnopstelling langs een aantal autowegen zoals de E40 Gent-Oostende, Jabbeke-Veurne of Ieper-Kortrijk. Of langsheen het kanaal Oostende-Brugge,

het Leopold- of Schipdonkkanaal.

- Ook de regio Veurne-Diksmuide-Poperinge blijkt een interessante locatie te zijn. Net als de kustlijn uiteraard. Daarnaast blijkt er ook een mogelijkheid tot het aanleggen van windparken op voormalige militaire domeinen.

Toch zou het grootste potentieel voor windenergie in Vlaanderen niet liggen in de bouw van windturbines op land, wél door de inplanting van parken 'off-shore', dus in zee.

Kempendag wandelt door militaire domeinen

Op zondag 30 augustus organiseert De Wielewaal in de buurt van Turnhout zijn Kempendag. Onder begeleiding van natuurgidsen kan je een hele dag lang een aantal interessante natuurgebieden, die anders als militair domein niet toegankelijk zijn, bezoeken. Zo o.m. de Tielenheide, het grootste aanéengesloten struikheidegebied

van Turnhout, waar Ainal een aantal natuurontwikkelingswerken beheert. Of het bosreservaat Sevendonck, een broekbos van 67ha dat omwille van zijn ongebrepte natuurwaarden het statuut van Vlaams bosreservaat meekreeg. En tenslotte is er ook nog een wandeling doorheen het Frans Segersreservaat, een natuurgebied van 27ha langs de oevers van de Aa, dat recent werd voor-

zien van een educatief wandelpad. Alle wandelingen tijdens deze Kempendag vertrekken vanuit de militaire loods aan de Veedijk te Turnhout.

i De Wielewaal,
Graatakker 11,
2300 Turnhout,
Tel. 014/41.22.52.,
Fax. 014/43.96.51.

Gentenaars doen het met minder (verpakkingen?)

Heeft u ook de buik vol van die overvloed aan verpakkingen? Het lijkt wel of vandaag de dag echt alles dubbel en dik verpakt zit. Tot het zowaar absurde vormen gaat aannemen: komkommers in plastic, vlees ingevroren op een schuimrubber schoteltje met een folie en een zakje eromheen, plastic boodschappentasjes bij ieder winkelbezoek,... Zelfs teveel lijkt zelden genoeg... Het Gents MilieuFront (GMF) vzw zit ook al langer met al die verpakkingen verveeld en presenteerde onlangs dan ook een 'Zonder verpakkinggids' waarin de Gentenaars wordt uitgelegd hoe ze al die zinloze troep kunnen vermijden. Het werd een interessant boekje met daarin gegevens van meer dan 50 winkels en 70 productcategorieën gaande van dranken, zuivel en broodbeleg tot kruidenierswaren, shampoo's en detergents. Zoekt u een alternatief voor de gekverpakte producten die u tegen het hoofd worden geslingerd? Dan biedt de 'Zonder verpakkinggids' zeker een antwoord. GMF wil echter ook het Gentse stadsbestuur op zijn ver-

antwoordelijkheid wijzen. Zo vindt de Gentse milieuorganisatie dat het stadsbestuur een convenant zou kunnen afsluiten met de handelaars waarin bijvoorbeeld de gratis-plasticzakjes zouden kunnen worden vervangen door kartonnen omverpakkingen. Waarna de winkelier zou worden beloond met een 'groen label'. Kortom, ideeën genoeg bij GMF om verpakkingen stevig aan te pakken. De 'Zonder verpakkinggids' is volledig gratis en kan je bestellen bij het GMF-secretariaat.

i Gents Milieu Front (GMF) vzw,
Stoppelstraat 46, 9000 Gent,
Tel. & Fax. 09/223.43.34.,
e-mail: martina.demoor@rug.ac.be

Oost West Centrum blaast 20 kaarsjes uit

Het Oost West Centrum bestaat 20 jaar en viert feest. Op zaterdag 5 en zondag 6 september kan je in de lokalen aan de Consciencestraat in Antwerpen terecht voor een 'Open Deur Weekend' met een brede waaier aan activiteiten. Het Oost West Centrum werd in '78 opgericht vanuit de doelstelling om een brug te slaan tussen oosterse filosofieën, westerse ecologie, levenswijsheden uit het noorden, traditionele kennis uit het zuiden,... In workshops, cursussen, voordrachten, opleidingen en vakantieprogramma's integreert het centrum diverse inzichten en methodes die kunnen leiden tot een meer sprankelend leven en een groeiend bewustzijn. Tijdens het opendeurweekend van 5 en 6 september kan je met die werking van het Oost West Centrum uitgebreid kennis

maken. Bijvoorbeeld door gratis cursusintroducties en proefsessies bij ervaren therapeuten en oud cursisten. Of door je licht op te steken bij een infostand over Bois-Le-Comte, het inspirerend verblijfscentrum in Orval. Of door ervaringen uit te wisselen met begeleiders van Grainbow, de natuurtrektochten en wandelweekends die het Oost West Centrum organiseert. En om het geheel nog leuker te maken, kan je ook proeven van heerlijke biologische snacks en drankjes in de 'East West Bar'.

i Oost West Centrum vzw,
Consciencestraat 44,
2018 Antwerpen,
Tel. 03/230.13.82., Fax. 03/281.21.81.

Openbaar Centrum voor Milieu en Werk

OCMW: Openbaar Centrum voor Milieu en Werk?

Arbeid en milieu worden nog al te vaak als natuurlijke tegenpolen beschouwd. Nochtans hoeft dat geenszins zo te zijn. Integendeel, zinvolle tewerkstelling én zorg voor het leefmilieu kunnen hand in hand gaan. Dat is de boodschap van het boekje 'OCMW: Openbaar Centrum voor Milieu en Werk' dat recent door Arbeid en Milieu vzw werd gepresenteerd. Wie op lokaal vlak wil starten met een milieu-tewerkstellingsproject vindt in de publicatie heel wat informatie en inspiratie. De nieuwe mogelijkheden voor OCMW's -het werd hen recent immers makkelijker gemaakt om sociale tewerkstelling in te zetten bij milieunoden- worden uitgebreid toegelicht. Tegelijk worden een aantal bestaande projecten voorgesteld die concreet aantonen wat op vlak van het samengaan van arbeid en milieu allemaal mogelijk is. Het gaat om projecten in de sfeer van autosloop, computerrecyclage, fietsherstelling, biologische landbouw,... Elke beschrijving wordt bovendien aangevuld met zoveel mogelijk relevante bedrijfseconomische en ecologische gegevens. Tenslotte vind je in het boekje een aantal beleidsaanbevelingen om het lokaal tewerkstellingsbeleid maximaal te vergroenen. Het boekje 'OCMW: Openbaar Centrum voor Milieu en Werk' is gratis en kan je verkrijgen bij het Arbeid en Milieu-secretariaat.

i Arbeid en Milieu vzw,
Statiestraat 179,
2600 Berchem,
Tel. 03/218.74.72.,
Fax. 03/218.80.77.

Foto: Kristel Peeters

Frederik De Smet
van Westenwind:

"Windenergie heeft zowel financieel als ecologisch de wind in de zeilen".

Windenergie zou in ons land kunnen zorgen voor iets minder dan 20% van alle elektriciteit. Een aardig percentage, dat evenwel alleen kan worden gerealiseerd wanneer de bouw en de exploitatie van windturbines 'op het veld' makkelijker wordt gemaakt.

Milieurama ging babbeien met Frederik De Smet van Westenwind cvba, een coöperatieve die sinds '97 windenergieprojecten in Vlaanderen opstart.

Of beter, probeert op te starten. Want wie in Vlaanderen een windturbine wil bouwen, wordt blijkbaar nog steeds beschouwd als een eigentijdse versie van Don Quichote...

Westenwind is een coöperatieve die werd opgericht om op diverse plaatsen in België windmolens te bouwen en te exploiteren. Een haalbare doelstelling?

Heel zeker. In België wordt het grootste deel van de energie nog steeds gewonnen uit fossiele brandstoffen zoals uranium, kolen, petroleum of gas. Maar wanneer ons land zijn engagementen inzake de reductie van de CO₂-uitstoot wil nakomen, dan zullen ook wij werk moeten maken van een andere elektriciteitsproductie. Een aantal Europese landen, in het bijzonder Nederland, Duitsland en Denemarken heeft dat reeds een tijdje begrepen en investeert volop in windenergie. In Europa bedraagt het vermogen van windenergie momenteel 4.000 Mw. In België blijft dat beperkt tot 4,8 Mw, afkomstig van het windturbinepark in Zeebrugge en de installatie in Hasselt. Nochtans is ons land theoretisch goed voor ongeveer 1.500 Mw aan windenergie.

Rendabel alternatief

Daar willen jullie met Westenwind dus invulling aan geven. Hoe willen jullie de zaken aanpakken?

Zoals in Nederland. Daar bestaan ongeveer 20 windcoöperatieven, dat zijn verenigingen van geïnteresseerden die willen investeren in windenergie. De grootste windcoöperatieve in Nederland bezit momenteel ongeveer een geïnstalleerd vermogen van 8 Mw windturbines. We gaan er met Westenwind vanuit dat er ook bij ons voldoende interesse én geld te vinden is om windenergieprojecten te realiseren. De financiering van de projecten die we opstarten is exclusief in handen van kleine investeerders die het doel van de coöperatieve genegen zijn. Eén en ander hangt natuurlijk ook samen met onze ideologie dat elektriciteitsproductie best decentraal gebeurt, door de kleine particulier zelf. Dit in tegenstelling tot een grote monopoliserende energieproductie die eigen is aan de klassieke energieproductiesystemen. De mensen die Westenwind hebben opgericht, zijn dan ook allemaal fervente voorstanders van het gebruik van duurzame energiebronnen. Onder anderen Alexis Versele, een bio-architect uit Gent en Geert Neckebroeck, ook al geen onbekende in organisaties die actief zijn rond hernieuwbare energie.

Jullie zijn ruim een jaar aan de slag. Zijn er in die periode al projecten gerealiseerd?

Neen, en dat heeft alles te maken met een aantal specifieke problemen waarmee windenergie in ons land nog steeds te kampen heeft. Nochtans hebben we al heel wat projectvoorstellen haarfijn uitgewerkt en aangetoond dat ze perfect rendabel zijn. Zo is

Frederik De Smet: "Momenteel kan je geen windturbines bouwen in landbouwgebied. Dat moet veranderen".

er bijvoorbeeld een project in Blankenberge waar de idee werd opgevat om 4 windturbines te plaatsen van circa 600 kW. Daarmee kan je jaarlijks nagenoeg hetzelfde vermogen produceren als de 23 turbines die staan opgesteld in Zeebrugge. Blankenberge staat bekend als een zeer geschikte locatie voor windenergie, alles laat uitschijnen dat het hier om een zeer rendabel project gaat. In een mum van tijd vonden we dan ook enkele investeerders die het project wilden financieren. Daarnaast startten we ook nog projecten op in Alveringem, Brugge, Bredene en Middelkerke. Mogelijkheden genoeg, maar tot op vandaag zit geen enkel van deze dossiers in een uitvoerende fase. Al lijkt het er sterk op dat de site in Middelkerke dit jaar nog kan worden gerealiseerd.

Teveel lawaai?

Dat is toch wel bizar? Windenergie is technisch haalbaar én budgettair rendabel. Waarom worden dan geen windturbines gebouwd?

Het belangrijkste probleem is zonder twijfel planologisch van aard. Alhoewel ze tot op vandaag op geen enkele manier in onze ruimtelijke ordening echt zijn gedefinieerd, worden windturbines stedenbouwkundig beschouwd als een industriële activiteit. Een gevolg daarvan is dat je ze niet kan bouwen in landbouwzones. Bovendien is in Vlarem bepaald dat de geluidsproductie in landbouwgebieden beperkt moet zijn tot maximaal 25 dB(A) op 200 meter afstand van de bron terwijl een windturbine sowieso een geluidssterkte van om en bij de 40 dB(A) genereert. Landbouwzones zijn dus voorlopig verboden terrein voor windturbines, je moet dus uitkijken naar andere gebieden op het gewestplan. Uiteraard is een woonzone uitgesloten, de meest voor de hand liggende gebieden zijn dus uiteindelijk industriegebieden, ambachtelijke zones of terreinen voor openbare nutsvoorziening. De windturbine in Hasselt en het windmolenpark in Zeebrugge bijvoorbeeld zijn gebouwd in een industriegebied.

Wat weerhoudt Westenwind er dan van om jullie projecten evenzeer in die gebieden te realiseren? In Vlaanderen is toch voldoende industriegrond voorhanden om er enkele windturbines neer te poten?

Zo eenvoudig is het niet. Industriezones liggen vaak zeer gevoelig op lokaal politiek vlak. Heel wat gemeentebesturen beschouwen industriezones als een lokmiddel voor bedrijven waardoor de tewerkstelling in de eigen gemeente kan worden aangezwengeld en de belastinginkomsten kunnen worden verhoogd. Vandaar dat men niet zo enthousiast is om op die gebieden windmolens te gaan plaatsen. We onderzochten de mogelijkheden om in Veurne, Zeebrugge, Bredene of Brugge industriegrond aan te kopen en er windturbines in te planten. Maar de West-Vlaamse Intercommunale voor Economische Reconversie (WIER), die 90% van de industriegronden in West-Vlaanderen beheert, stuurde ons wandelen. Het directiecomité besliste aanvankelijk dat op hun industriegronden geen windturbines konden worden geplaatst, een degelijke argumentatie werd niet gegeven. De consequentie van deze beslissing was zeer verregaand. Vermits de WIER nagenoeg het monopolie heeft over de industriezones in West-Vlaanderen, zou dit betekenen dat nagenoeg geen enkele gemeente in West-Vlaanderen in staat is om autonoom te beslissen of er turbines geplaatst kunnen worden op haar grondgebied.

Duidelijke normen

Maar uiteindelijk kwam de WIER op haar standpunt terug?

Inderdaad, en dat had alles te maken met een actie die Westenwind opzette met een aantal bevriende organisaties uit de

natuur- en milieubeweging. Met een briefschrijfactie hebben we de politici van de WIER onder druk gezet en hen aangetoond wat windenergie precies inhoudt. Met succes, want in februari van dit jaar herzag de WIER haar oorspronkelijke standpunt. Al betekent dit niet dat we onze slag volledig hebben thuisgehaald om windturbines te gaan bouwen in die industriegebieden. Uiteraard moeten de diverse gemeentebesturen nog een bouwvergunning verlenen. Ook daar loopt het nog steeds grondig fout. Veel lokale besturen weten niet wat zo'n windturbine precies inhoudt en weigeren om heel onduidelijke redenen de vergunning.

De realisatie van windenergieprojecten in Vlaanderen verloopt dus bijzonder stroef. Op welke manier kan dat volgens jullie worden opgelost?

Om te beginnen moet er een transparant wetgevend kader zijn waarin windenergie wordt gedefinieerd. Er moeten voorwaarden worden opgelegd inzake grootte, afstandsbepaling, geluid, veiligheidsaspecten,... Binnen het Ministerie voor Ruimtelijke Ordening is momenteel een werkgroep aan de slag die zich over deze ruimtelijke aspecten van windenergie buigt. Met Westenwind zijn we zeer benieuwd wat daarvan de concrete resultaten zullen zijn. In ieder geval zijn wij vragende partij voor een transparant ruimtelijk kader. Concreet betekent dit ook dat er een regeling moet worden uitgewerkt waardoor windturbines ook kunnen worden gebouwd in landbouwgebieden. Daarnaast zijn we er ook van overtuigd dat lokale besturen op één of andere manier moeten worden gestimuleerd om windenergieprojecten eerlijke kansen te geven. Uiteraard bestaat er zoiets als gemeentelijke autonomie, maar misschien kan er werk worden gemaakt van een informatiecampagne waarin gemeentebesturen wordt uitgelegd wat windenergie precies is. Die onwetendheid is er vaak de oorzaak van dat projecten niet de noodzakelijke vergunningen krijgen.

Tot slot: zien jullie na ruim een jaar 'moedig vechten vóór windmolens' de toekomst van windenergie in Vlaanderen alsnog positief tegemoet? Of blijft het wachten op Godot?

Ondanks alle moeilijkheden kan je er niet omheen dat er de voorbije jaren ook in Vlaanderen heel wat in beweging is gezet om windenergie daadwerkelijk kansen te geven. Zo is er binnen de administratie van Energieminister Van Rompuy aardig werk geleverd. Een bewijs daarvan is de ecobonus, de zgn. 'tweede groene frank', die heel recent werd goedgekeurd. Tot voor kort kreeg een producent van windenergie één frank subsidie per verkochte kWh, nu komt daar dus nog een frank bij. Daarnaast kan je ook rekenen op een flinke overheidssteun om een windenergieproject te realiseren. Op dat vlak zit het dus wel goed. Nu is het wachten op

VU-schepen wil geen windturbine in Middelkerke

"Waarom Mobistar en Aquafin wél en windenergie niet?"

Windturbines mogen, voorlopig althans, niet worden ingeplant in landbouwgebied. En op een industriezone lijkt het evenmin evident. Blijft uiteraard de mogelijkheid om er één te bouwen op een terrein voor openbare nutsvoorziening. Ook die piste werd door Westenwind bewandeld. Maar ook hier...

Net als Blankenberge is ook Middelkerke een uiterst geschikte locatie voor het plaatsen van windturbines. Westenwind cvba werkte er dan ook het project 'Middelwind' uit om, samen met een aantal andere partners zoals de West-Vlaamse Elektriciteitsmaatschappij (WVEM), een windturbine te exploiteren. "De definitieve keuze kwam te liggen op het terrein voor openbare nutsvoorzieningen te Lombardsijde-Middelkerke", vertelt Frederik De Smet. "Vermits je op die terreinen wel degelijk windturbines kan bouwen én er ook een hogere geluidsproductie toegelaten is, achtten wij de kansen voor het verkrijgen van de nodige vergunningen enorm realistisch". Vooraf de inbreng van de WVEM, die het project beschouwde als deel uitmakend van hun milieubeleid, deed de slaagkansen toenemen.

Eén en ander was echter buiten het schepencollege van Middelkerke gerekend. Onder druk van één van de VU-schepenen kreeg het project, in tegenstelling tot het advies van de gemeentelijke milieudienst, uiteindelijk geen vergunning afgeleverd. Als één van de redenen werd aangehaald dat het gemeentebestuur het openbaar karakter van het project in vraag stelt. "Een belachelijke reden uiteraard", vindt Frederik De Smet. "De windturbine die we er wilden plaatsen, is een uitgesproken openbare nutsvoorziening. De elektriciteit wordt verdeeld door de WVEM aan de bewoners van Middelkerke en is niet bestemd voor private consumptie. Daarnaast is de ontwikkeling van initiatieven van private maatschappijen op gebieden met een bestemming van openbaar nut, geen nieuw gegeven. Aquafin en zelfs Mobistar doen net hetzelfde. Maar zij krijgen wel zonder enig probleem de nodige vergunningen afgeleverd". De échte reden voor de afwijzing moet echter elders worden gezocht. Het schepencollege van Middelkerke doet momenteel verwoede pogingen om bedrijven aan te trekken en kan daarvoor best wat extra-industriezones gebruiken. Het ziet er dan ook naar uit dat de betreffende gebieden met een bestemming van openbaar nut binnenkort worden omgevormd tot... industriegebied.

Zowel de milieu- als bouwvergunning voor Middelwind zijn momenteel dus afgewezen. Maar Westenwind is alvast van plan alle beroepsmogelijkheden te gebruiken om het project in Middelkerke alsnog te realiseren. En dat lijkt te lukken. Want het Provinciebestuur van West-Vlaanderen liet op 23 juli weten dat ze het beroep van Westenwind ondersteunt én de bouw- en milieuvergunning voor het project wil afleveren. "Als alles verder naar wens verloopt, ziet het er dus naar uit dat we tegen eind dit jaar het windmolenpark in Middelkerke alsnog kunnen realiseren", aldus Frederik De Smet.

Frederik De Smet: "Wanneer ons land zijn engagementen inzake de reductie van de CO2-uitstoot wil nakomen, dan zullen we dringend werk moeten maken van een andere elektriciteitsproductie".

Binnenkort Electrabel-windturbines in Antwerpse haven?

Enkele jaren geleden beet Electrabel, de grootste elektriciteitsproducent in ons land, pijnlijk hard in het zand toen het windmolenpark van Zeebrugge voor een flinke som werd opgekocht door de Limburgse intercommunale Interelectra...

Het is een publiek geheim dat Electrabel er aardig mee verveeld zit dat het windmolenpark van Zeebrugge voor de neus werd weggekaapt door de 'kleine broer' uit Limburg. Toch lijkt het erop dat ook Electrabel een 'slag' aan het voorbereiden is. "Electrabel is momenteel bezig met de voorbereiding van een enorm windenergieproject ten noorden van Antwerpen", weet Frederik De Smet van Westenwind. "Het gaat om turbines van 75 meter hoog die deel gaan uitmaken van een gigantisch project van 100 Mw dat zou worden neergepoot in een natuurgebied". Het spreekt vanzelf dat Electrabel op die manier wil proberen om zijn imago inzake hernieuwbare energie wat op te vijzelen. Want het dient gezegd dat Electrabel op dat vlak het zwakste broertje van de Europese klas is. Op dit moment is Electrabel de enige elektriciteitsproducent in Europa die geen windturbines beheert.

het noodzakelijke ruimtelijke kader. De Vlaamse regering wil dat tegen 2000 zowat 1% van de elektriciteitsproductie wordt opgewekt door duurzame energie. Dat komt neer op zowat 250 MW, of 378 windturbines van 660 kW... Daarvoor zal dus plaats moeten worden voorzien. Zowel de Organisatie voor Duurzame Energie (ODE) als de Vrije Universiteit Brussel (VUB) werken aan een studieopdracht in het kader van een 'Windplan Vlaanderen'. Maar zover zijn we nog niet. Moeten we nog twee jaar wachten vooraleer een vergunning zal worden verleend? Wij zouden alvast

zeer teleurgesteld zijn, mochten we deze vraag bevestigend moeten beantwoorden.

Westenwind cvba,

Peter Benoitlaan 209, 9050 Gent

Tel.: 09/232.48.45 Fax: 09/230.57.40

Maak eens wat wind in je milieuraad!

Stel, je voelt wel iets voor windenergie en je wil de stap zetten om te investeren in een windturbine. Een haalbare kaart? En waar begin je best mee? En vooral: wat kost zo'n windmolen?

"Uiteraard hangt alles af van het type windturbine dat je wil plaatsen", zegt Frederik De Smet van Westenwind. "Bovendien is zo'n windenergieproject maar interessant naarmate je met een groep mensen in het project participeert. Beschouw het gerust als een prima investering". Uiteraard is er in eerste instantie de kostprijs van de windturbine zelf. Een turbine van 600kW, die is ongeveer 50 meter hoog, kost al gauw tussen de 20 en

25 miljoen frank. "Maar hou er rekening mee dat je een flinke ondersteuning van de Vlaamse overheid kan krijgen, steeds tot 50% al moet er wel worden bij verteld dat die in de praktijk meestal beperkt is tot 35%", merkt Frederik De Smet op. De geproduceerde elektriciteit van zo'n windturbine wordt verkocht aan een elektriciteitsmaatschappij. Tot voor kort kreeg je daarvoor 2,2 frank per kWh, met de extra groene frank is dat nu dus 3,2 frank. "Als je bijvoorbeeld uitgaat van een turbine die 1.750.000 kWh per jaar produceert, dan haal je een jaaromzet van 5.600.000 frank", aldus nog Frederik De Smet.

En ziet Westenwind in zo'n windenergieproject ook een rol weggelegd voor lokale en regionale natuur- en milieuverenigingen? "Zeer zeker", klinkt het overtuigd. "Het is heel belangrijk dat lokale milieugroepen, bijvoorbeeld via hun vertegenwoordigers in de gemeentelijke milieuraaden, het debat rond windenergie op gang trekken. Zij zijn ideaal geplaatst om lokale besturen te overtuigen van het belang van windenergie. En waarom zouden ze niet mee participeren wanneer ergens een coöperatieve probeert om een windenergieproject op poten te zetten?".

"Woningen horen thuis in de stad. Niet op het platteland"

Hoe groot is de behoefte aan nieuwe woningen in Vlaanderen?

Om voor iedereen woonmogelijkheden te voorzien heeft Vlaanderen tussen 1991 en 2007 behoefte aan 400.000 nieuwe woongelegenheden. In het kleine Vlaanderen waar de open ruimte een schaars goed is, moeten nieuwe woningen bij voorrang gebouwd worden in het verstedelijkt gebied en in de bestaande dorpskernen. Als dat niet gebeurt, zullen stads- en dorpscentra verder uitgehold worden, zal de open ruimte verder versnipperen én zal het platteland zijn landelijk karakter verliezen. Het is één van de ambities van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) om die toekomstige woningbouw in de juiste richting te sturen..

Kontich, een voorstad van Antwerpen. Hier doken een tijdje geleden plannen op om een zogenaamd woonuitbreidingsgebied te verkavelen voor villabouw. Het gaat om een moerassig weidegebied dat aansluit bij het Broekbos, een beschermd natuurgebied. Er kwam dan ook heel wat protest op gang tegen de verkaveling van dit mooi stukje natuur. Nadat de gemeente verplicht werd een woonbehoeftenstudie op te maken, bleek dat in de gemeente nog meer dan 1.000 bouwkvavels voorhanden waren in bestaande verkavelingen, bestaande woonzones, door hergebruik van leegstaande panden, enz. Het aansnijden van reservezones voor woningbouw kon dan ook niet verantwoord worden. Op basis van de cijfers uit de woonbehoeftenstudie kon de verkaveling dan ook niet worden gerealiseerd en werd een mooi stukje open ruimte voor de toekomst bewaard...

Bouwen in natuurgebied

Het Structuurplan Vlaanderen gaat ervan uit dat nieuwe woningen bij voorkeur moeten opgetrokken worden in de steden en in de dorpskernen van de open ruimte. Meer concreet moet minstens 60% van de nieuwe woningen gebouwd worden in stedelijke gebieden, maximum 40% in de kernen van de open ruimte. Op die manier kan de verdere leegloop van de stad en de achteruitgang van het buitengebied gestopt worden. De afgelopen decennia schoten nieuwe verkavelingen in het landelijk gebied als paddestoelen uit de grond. Vooral de zogenaamde woonuitbreidingsgebieden waren erg in trek. In de realiteit zijn woonuitbreidingsgebieden vaak natuurlijke gebieden, worden ze gebruikt als landbouwgronden en zijn ze bepalend voor het landelijk karakter van veel gemeenten. Het verkavelen van deze woonuitbreidingsgebieden is dan ook geen goede zaak voor natuur en landschap.

Bovendien zijn woonuitbreidingsgebieden bedoeld als reservezones voor nieuwe woningen. Ze zouden pas aangesneden mogen worden als er geen bouwgrond meer voorhanden is binnen de effectie-

ve woonzones op het gewestplan. Bij het verkavelen van deze woonuitbreidingsgebieden werd in de praktijk bijna nooit rekening gehouden met deze principes en werden ze al aangesneden terwijl er nog voldoende ruimte was in het effectieve woongebied. Daar moest verandering in komen met de opmaak van woonbehoefte-studies. Deze studies kwamen voor de eerste keer ter sprake in een omzendbrief van 1992. Minister Baldewijns werkte de inhoud van de woonbehoefte studie verder uit in een omzendbrief van mei 1997: voortaan moet elke gemeente die een woonuitbreidingsge-bied wil bebouwen of die start met de opmaak van een gemeentelijk structuurplan, een woonbehoefte studie opmaken.

Zuinig bouwen? Het kan!

In een woonbehoefte studie moet nagegaan worden hoeveel ruimte er nog voorhanden is binnen de woonzones in de gemeen-te en moet, op basis van de eigen bevolkingsevolutie, berekend worden hoe groot de behoefte aan nieuw te bouwen woningen is. Vervolgens kunnen beide resultaten met elkaar vergeleken worden en kan bepaald worden of er te veel dan wel te weinig woonruim-te aanwezig is, kan bepaald worden welke gebieden best eerst voor bebouwing gebruikt worden en kan nagegaan worden welke gebieden beter van verkaveling gespaard blijven. Kortom, deze woonbehoefte studies blijken een zeer interessante bron van informatie en vormen een goede basis om een meer planmatig en gefundeerd huisvestingsbeleid te voeren.

Tientallen gemeenten hebben al een woonbehoefte studie opge-maakt of zijn er volop mee bezig. Uit de reeds opgemaakte studies blijkt dat in de meeste gemeenten een ruim (over)aanbod aan bouwgronden aanwezig is. Meer nog, in veel gemeenten is er nog heel wat ruimte om aan inbreiding te doen. Binnen bestaande ver-kavelingen bijvoorbeeld liggen vaak nog tientallen kavels op bebouwing te wachten. Ook met de reconversie van leegstaande woningen of bedrijfsgebouwen blijkt vaak nog veel mogelijk. Zo kunnen veel nieuwe woningen gerealiseerd worden zonder open ruimte te moeten aansnijden. Als er geen bouw mogelijkheden meer zijn in de kern moet er in eerste instantie naar gestreefd worden nieuwe verkavelingen zo goed mogelijk te laten aanslui-ten bij de bestaande centra. Aangezien de ruimte van het kleine

Het aanpakken van de leegstand kan de kwaliteit van de woonomgeving sterk verbeteren.

Vlaanderen zuinig moet gebruikt worden, moeten voldoende woningen per hectare verplicht worden gerealiseerd vooraleer nieuwe woonzones kunnen worden aangesneden. Daarom moeten de woonbehoefte studies uitgaan van de woondichtheden die in het Structuurplan zijn opgenomen. In stedelijke gebieden moeten minstens 25 woningen per hectare opgetrokken worden, in het buitengebied minstens 15 woningen per hectare.

Wonen in de stad? Best leuk!

Woonbehoefte studies moeten niet alleen nagaan hoeveel bouw-grond er te veel of te weinig is, ze moeten bovendien ook nagaan hoe de woonomgeving kan verbeterd worden. Om opnieuw meer mensen in de stad te laten wonen, moeten stads- en dorpskernen een aantrekkelijk alternatief vormen voor landelijke verkavelingen. In een woonbehoefte studie moet daarom onderzocht worden wat de kwaliteit is van de bestaande woningen en kan dus nagegaan worden hoeveel slechte woningen gerenoveerd moeten wor-den. Ook het aanpakken van de leegstand kan de kwaliteit van het woningaanbod en van de woonomgeving sterk verbeteren. Het zijn immers juist deze 'kankerplekken' in de stad die de verwaarlo-zing van achtergestelde buurten extra benadrukken.

Daarnaast moet in een woonbehoefte studie voldoende aandacht besteed worden aan én ruimte gereserveerd worden voor allerlei voorzieningen zoals scholen, winkels, enz. in de nabijheid van woonbuurten, goed gelegen groenvoorzieningen en speelruimte, gezellige openbare pleinen, geen opeenstapeling van blik,...

Belasting op leegstand

De opmaak van een woonbehoefte studie kan dus een goede hef-boom zijn voor de beleidsmakers om de leef- en woonomgeving aantrekkelijker te maken. Tegelijk komen ook een aantal proble-men aan de oppervlakte. Wat moet een gemeente bijvoorbeeld doen als blijkt dat er heel wat bouw kavels voorhanden zijn maar deze niet verkocht worden door de eigenaars? Een belasting op leegstaande bouwpercelen is daarvoor een mogelijke oplossing. Veel gemeenten schrikken daar echter voor terug omdat dit poli-tiek een onpopulaire maatregel is ('weeral nieuwe belastingen'). Beperkingen opleggen aan het bijna heilige eigendomsrecht is in

Vaak zijn het vooral gezinnen met kinderen die de stad verlaten. Een ruimtelijk beleid dat voorziet in aange-name pleintjes, speelterreinen,... is ongetwijfeld één van de elementen die de stadsvlucht kan tegengaan.

Vlaanderen nooit evident. Nochtans zou een dergelijke belasting een startkapitaal kunnen opleveren voor actief grondbeleid waarbij de gemeente zelf strategisch gelegen bouwgronden kan aan- en verkopen.

Een ander probleem is de planschade. Als binnen een gemeente duidelijk blijkt dat er teveel woongebieden zijn, zouden deze omgezet kunnen worden naar bv. landbouw-, bos- of natuurgebied. In dat geval moet echter een schadevergoeding betaald worden, de zgn. planschade. Voor de meeste gemeenten is dat onbetaalbaar. De Vlaamse overheid moet daarom zorgen voor een systeem van planbaten, waarbij een deel van de winst bij de omzetting van bv. landbouw naar bedrijfsterrein wordt afgeroomd. Hiermee kan dan de planschade vergoed worden. In het ontwerpdecreet ruimtelijke ordening zijn die planbaten trouwens voorzien.

Erik Grietens
Foto's: Frans Geys

Gent maakt werk van een beter ruimtelijk beleid

Ook de stad Gent heeft haar woonbehoeftenstudie opgemaakt. Pionierswerk, want het was de eerste keer dat een grote stad een dergelijke studie uitwerkte. En het resultaat mag er zijn. Het is een degelijk uitgewerkte studie met heel wat interessante gegevens en voorstellen voor een beter ruimtelijk beleid.

Een eerste en eerder verrassende conclusie is dat er nog heel wat ruimte over is in Gent, tenminste als vanaf nu zuiniger omgesprongen wordt met de ruimte die nog beschikbaar is. Volgens de woonbehoeftenstudie bedraagt de onbebouwde oppervlakte in woonzones volgens de verschillende bestemmingsplannen 575 ha, naast een aanbod in leegstaande woongebouwen en bedrijfsgebouwen. Volgens het trendbreukscenario van deze studie (waarbij zuinig omgesprongen wordt met de resterende ruimte d.m.v. hogere bouwdichtheden, het bestaand stedelijk weefsel wordt gesaneerd,...) moet slechts 56% van de huidige reserve worden aangesneden. Volgens het trendscenario (waarbij op de huidige manier verder wordt verkaveld: vooral alleenstaande bebouwing, veel te grote kavels, geen voorrang aan hergebruik,...) zal van de huidige reserve minstens 84% moeten worden aangesneden. In het slechtste geval zal de huidige reserve zelfs niet volstaan.

Verder blijkt uit de woonbehoeftenstudie dat meer groen in de stad

één van de belangrijkste hefbomen is om de stadsvlucht te kunnen keren. Verschillende bewonersonderzoeken hebben aangetoond dat het gebrek aan groenvoorzieningen een belangrijke reden is om de stad te verlaten. Het hoeft ook niet te verbazen dat het vooral gezinnen met kinderen zijn die de stad verlaten. Kinderen hebben immers behoefte aan genoeg speelterreinen. Die zijn nu vaak niet voorhanden, zijn te klein voor de hoge bevolkingsdichtheden of zijn niet verkeersveilig bereikbaar. Om de stadsvlucht te kunnen keren is dus een specifiek stedelijk beleid nodig gericht op grotere gezinnen met kinderen, dat bv. voorziet in grote en betaalbare woningen met een tuin, meer openbaar groen,...

Maatregelen die reeds genomen werden in Gent zijn de invoering van een belasting op niet-gebruikte bouwgronden en de aanpassing van het bouwreglement om ééngezinwoningen te beschermen tegen het opdelen van deze woningen in studentenkamers of studio's.

Blauwe Vlag werpt zijn vruchten af

De Maaslandse Recreatiecentra (Marec), een recreatiecentrum aan de Maasplassen te Maaseik en Kinrooi met enkele jachthavens en campings, haalden recent de ISO 9002 kwaliteitsnorm.

Misschien op zich niet zo uitzonderlijk, maar Marec is één van die jachthavens die al enkele jaren een Blauwe Vlag kan hijsen en zijn inspanningen voor het leefmilieu nu dus ook beloond ziet met deze ISO-certificering. Naast twee jachthavens en twee campings is er op de terreinen van Marec ook een dagstrand geopend waarbij in samenspraak met Bond Beter Leefmilieu alles in het werk werd gesteld om het

strand niet alleen in te richten volgens de geldende wettelijke normen, maar ook volgens de Blauwe Vlag-criteria voor zwembadwaters. Die strenge controle van het zwembadwater levert alvast zeer goede resultaten op. De gerichte inspanningen om het zwembadwater aan de hoogste kwaliteitsvereisten te laten voldoen, zijn veelbelovend. Zoals het er nu naar uitziet zal Marec volgend jaar niet alleen met twee Blauwe Vlaggen voor de jachthavens kunnen pronken, maar zal er tevens uitgekeken moeten worden naar een extra vlaggenmast voor een blauwe wimpel aan het dagstrand.

i **Maaslandse Recreatiecentra (Marec),** Maasdijk, 3640 Ophoven, Tel. 089/56.75.03.

Delhaize trekt volop kaart biologische landbouw

Het gaat goed met de biologische landbouw. Zo publiceerde voedingsgigant Delhaize recent een folder met kant-en-klare informatie over hun gamma aan biologische producten. Het werd een overzichtelijke publicatie waarin Delhaize laat weten dat zijn bio-producten allemaal beantwoorden aan de criteria van het Biogarantielabel én dat die producten sinds kort ook makkelijk te herkennen zijn aan een kleurrijke 'bio'-opdruk. Handig om snel het onderscheid te maken tussen biologische en gangbare producten. Bovendien geeft Delhaize in de folder ook duidelijke antwoorden op een aantal pertinente vragen omtrent biologisch geteelde producten. Zo waarschuwt Delhaize bijvoorbeeld voor andere zogenaamde 'labels' die als 'natuurlijk product', 'van de hoeve' of 'van het land' aan de goedmenende consument worden voorgeschoteld. Voor Delhaize is het zo klaar als een klontje: alleen het Biogarantielabel is 100% betrouwbaar. En daarin kunnen we ze alleen maar gelijk geven...

Herman De Croo. De nieuwe hofnar van het ABS?

Ach, hij heeft natuurlijk een zeker charme, die

Herman De Croo. Fel geplaagd als voormalig VLD-voorzitter, zijn stunteligheid was bij momenten meelijwekkend, maar in zijn eigen regio nog steeds dé baron 'numero un'. Incontournable. Veel gevraagd gast op debat- en spreekavonden allerhande. Zijn 19de eeuwse rederijderskwaliteiten worden in die Vlaamse Ardennen door een breed publiek naar waarde geschat. En gesterkt door dat grenzeloze regionale zelfvertrouwen durft de fiere ruiter De Croo zich bij momenten dan ook wel eens vergalopperen. Zo bijvoorbeeld tijdens een info-vergadering van het Algemeen Boerensyndicaat (ABS) in Oudenaarde, over de nakende gewestplanherziening aldaar. Aan boude uitspraken geen tekort. Vooral De Wielewaal moest het bij De Croo ontgelden: "Wie gaat morgen voor ons eten zorgen? Wie? De Wielewaal, dé grootgrondbe-

zitter in deze regio? De groene pretentie kent geen grenzen meer. Maar wie betaalt hun tweehonderd hectare reser-vaat? Wij, met onze belastingen. En wie gaat morgen, als de boer niet meer voort ploegt, de braakliggende grond hier opkuisen? De Wielewaal? De overheid? Met ons geld? Als het zo ver komt, dan zit ge in 't systeem dat ze in Rusland buiten gestoken hebben". Geef toe, een aantal uitspraken die kunnen tellen. En die, volledig terecht, bij de milieubeweging kwaad bloed zetten. Groene pretentie? Wat ons betreft lijkt het vooral de blauwe pretentie te zijn die hier zijn boekje te buiten gaat. En de Wielewaal als nieuwe grootgrondbezitter? Wie ooit al eens langsheen het bescheiden optreke van de heer De Croo in Michelbeke voorbijkwam, die weet wel wat grootgrondbezit betekent...

Limburgse bezoekerscentra op het boekje

De voorbije jaren schoten de natuureducatieve bezoekerscentra als paddestoelen uit de grond. Net zo in Limburg, al nam het Provinciebestuur daar recent het initiatief om van één en ander een overzicht te geven in een aantal brochures. Zo krijg je in een nieuw publicatie een overzicht van bezoekerscentra in Bokrijk, Sint-Truiden, Dilsen-Stokkem en Tessenderlo. Elk centrum wordt voorgesteld met zijn specifiek aanbod. Zo kom je bijvoorbeeld te weten dat je in het bezoekerscentrum De Wissen in Stokkem op een actieve manier kennis kan maken met de verschillende aspecten van de Grensmaas, de uiterwaarden en de vlechtkunst. Je kan er ook aan den lijve ondervinden wat een vis in de

Maas allemaal meemaakt, je kan er streekvogels beluisteren en kennis maken met hun uitzicht en leefgewoonten. In het Donkergroene Huis in Genk kan je als bezoeker dan weer rondwandelen doorheen de nachtelijke droomwereld van het bos. En in het centrum van Nieuwenhoven kom je alles te weten over de rijke geologische en culturele geschiedenis van Limburg. De gratis folder bevat bovendien enkele uitgestippelde wandelingen en een programmaoverzicht.

i **Het Groene Huis,** Domein Bokrijk, 3600 Genk, Tel. 011/26.54.50., Fax. 011/26.54.55.

Tol pesticidengebruik vergelijkbaar met die van het autoverkeer

"10% van de kankers in België veroorzaakt door pesticiden"

Milieurama 16 juli - augustus 1998

Pesticiden zijn een vuil goedje. Zoveel is duidelijk. Al enkele jaren waarschuwt de milieubeweging voor de verregaande gevolgen, zowel voor mens als milieu, van een steeds toenemend gebruik aan pesticiden. Lange tijd leek het erop alsof de milieubeweging stond te roepen in de woestijn. Maar er lijkt verandering op komst. Ondertussen onderlijnde een ruime groep van Vlaamse artsen het risico van pesticiden voor de gezondheid. En binnenkort presenteert staatssecretaris voor Leefmilieu Jan Peeters een pesticiden-reductieplan dat het gebruik van bestrijdingsmiddelen in ons land steviger aan banden moet leggen.

"Steeds meer wordt onderkend dat heel wat gezondheidsproblemen verband houden met de kwaliteit van ons leefmilieu. Denk maar aan de hoge ozonconcentraties op leefniveau, de ziektebeelden die opduiken in de buurt van verbrandingsovens, de gezondheidsproblemen waarmee werknemers van de asbestindustrie te kampen hebben of het verhoogde aantal kankergevallen in de buurt van stortplaatsen". BBL-beleidsmedewerker Bart Martens is ervan overtuigd dat voor het ogenblik alleen nog maar het topje van de ijsberg zichtbaar is: "De voorbije jaren heeft een aantal heel betrouwbare wetenschappelijke studies de band tussen diverse vormen van milieuverontreiniging en gezondheidsproblemen duidelijk aangetoond. Nochtans worden de oorzaken van een aantal 'moderne' ziekten in hoofdzaak toegeschreven aan 'lifestyle'-factoren zoals roken of ongezond eten. Vanuit de milieubeweging ontkennen wij het belang van deze factoren niet, maar we zijn er wel van overtuigd dat de impact van de milieuverontreiniging op de gezondheid ook niet te onderschatten is en veel groter is dan tot nog toe aangenomen".

Opgepast met luizenshampoo...

Het ongebreidelde gebruik van pesticiden is één van die milieuproblemen die een ontegensprekelijk negatieve invloed heeft op de volksgezondheid. Momenteel zijn in ons land zo'n 400 verschillende soorten pesticiden verkrijgbaar in de handel. In de eerste plaats denken we daarbij uiteraard aan het gebruik van onkruidverdelgers in de landbouwsector. Maar ook in het dagelijkse huishouden worden heel wat pesticiden gebruikt. We hebben het dan bijvoorbeeld over linden dat je terugvindt in luizenshampoos of synthetische pyrethroiden die verwerkt zitten in elektroverdamers tegen muggen. Dergelijke pesticiden blijven vaak hangen, bijvoorbeeld in het stof van tapijt, en vormen op die manier

Jaarlijks wordt in ons land nog 200 ton atrazine gebruikt. Vooral in de landbouw. Nochtans is dit uiterst giftig product in het buitenland verboden én is het oorzakelijk verband met kanker reeds meermaals aangetoond.

vooral een gevaar voor kinderen. Maar ook in de voedselketen vinden we nogal wat pesticiden terug. Zo bevat de gemiddelde Belgische maaltijd residuen van tenminste 54 verschillende bestrijdingsmiddelen. "De voorbije jaren zijn er meer dan 500 wetenschappelijke studies gepubliceerd die de schadelijkheid op lange termijn van pesticiden beschrijven", aldus Prof. Bogaerts van het Departement Hematologie van het Universitair Ziekenhuis Gasthuisberg te Leuven. "Heel veel studies wijzen op een directe of indirecte rol van pesticiden in het ontstaan van bijvoorbeeld leukemie. Bepaalde bestrijdingsmiddelen zoals DDT, aldrin, dieldrin of lindaan worden van oudsher geassocieerd met een verhoogd kankerrisico".

Visfilet 'à la toxafène'...

In eerste instantie lopen natuurlijk die bevolkingsgroepen gevaar die dagelijks pesticiden gebruiken. Bijvoorbeeld productiearbeiders, mengers, sproeiers, landbouwers en arbeiders in bosbouw of serrekweek. Maar het gevaar van pesticiden beperkt zich niet alleen tot de plaats waar ze worden gebruikt. "Bestrijdingsmiddelen worden door wind of regen over een lange afstand getransporteerd", legt Bart Martens uit. "Zo is het geen uitzondering dat je in steden bepaalde pesticiden terugvindt die alleen op het platteland worden gebruikt. Ze dringen uiteraard ook in de bodem en op die manier tasten ze ook het grondwater aan. In ons land

Giftig Dichloorvos in vele huis-, tuin en keukenmiddeltjes

Dichloorvos, dat op het etiket wordt omschreven als een 'organisch fosfaat verbinding met cholinesteraseremmende werking' is een veel gebruikte insectenverdelger. Uit een onderzoek van BBL in 1996 bleek dat 25 van de 155 officieel in de handel verkrijgbare bestrijdingsmiddelen tegen insecten dichloorvos bevatten. Ondertussen is er niet veel veranderd. Het betreft hier vooral strips en spuitbussen ter bestrijding van vliegende insecten in huis of op kantoor. Opmerkelijk is dat de grote merken nog steeds producten met dichloorvos op de markt brengen, hoewel ze tevens producten zonder dichloorvos in hun gamma aanbieden.

Dichloorvos was één van de 36 prioritaire (schadelijke) stoffen waarvoor de Derde Internationale Noordzeeconferentie (1996) een vermindering van 50% of meer vooropstelde tegen 1995 en dit in vergelijking met 1985. Een doelstelling die België niet haalde. Integendeel het gebruik van dichloorvos vertoont in ons land sedert 1985 nog steeds een stijgende lijn.

Kinderleukemie

Dichloorvos is een insecticide dat inwerkt op het zenuwstelsel. De stof belemmert de prikkeloverdracht en dit zowel tussen zenuwen onderling als tussen zenuw en spier. Dichloorvos blokkeert aldus de directe werking van de vlieg- en ademhalingspijpen van het insect. Ook voor andere dieren, waaronder vogels, vissen en zoogdieren is dichloorvos giftig. Bij mensen verstoort dichloorvos de werking van het zenuwstelsel, veroorzaakt het huidaandoeningen, hoofdpijn, misselijkheid, spierzwakte, coördinatiestoornissen en diarree. Bij grote inname kunnen ook verlammingen en kan zelfs een coma ontstaan. Het is geweten dat dichloorvos bij mensen kanker kan veroorzaken en dat het schadelijk is voor het centrale zenuwstelsel. Uit universitaire onderzoeken is er daarenboven een rechtstreeks verband aangetoond tussen het gebruik van dichloorvos en kinderleukemie.

neemt de aanwezigheid van simazine, atrazine en MCPA in het grondwater verontrustende proporties aan. Net als hun aanwezigheid in het oppervlaktewater overigens. Zo liggen de atrazineconcentraties in de Maas ter hoogte van Tailfer bijvoorbeeld tot 10 keer boven de drinkwaternorm". Toxafeen, een ander bestrijdingsmiddel dat vooral wordt gebruikt in katoenplantages in landen als Nicaragua en Mexico, wordt dan weer als tweede belangrijkste 'vervuilende stof' in Noordzeevis aangetroffen. Het gaat om een zeer vluchtig en gevaarlijk goedje. Het verspreidt zich via de lucht en komt zo ook in de Noordzee terecht.

Elke Belg slikt atrazine

Eén van de meest revelerende studies die het oorzakelijk verband tussen het gebruik van pesticiden en kanker duidelijk maakte, werd vorig jaar geleverd door Dr. Erik Pluygers, hoofd van de afdeling Oncologie van het ziekenhuis van Jolimont. "We kwamen o.m. tot de vaststelling dat bij vrouwen met borstkanker een duidelijk verhoogde aanwezigheid van atrazine wordt waargenomen", aldus dr. Pluygers. "Steeds meer wordt aangetoond dat er een verband bestaat tussen de blootstelling aan atrazine en het manifesteren van borstkanker. Atrazine is een uiterst gevaarlijk bestrijdingsmiddel dat echter al te makkelijk in de handel verkrijgbaar is. Zo is het in Duitsland wel verboden, maar wordt het in België nog steeds op grote schaal gebruikt in de landbouw". Jaarlijks wordt in ons land inderdaad nog 200 ton atrazine gebruikt. De biologisch toegelaten norm per inwoner bedraagt 1 microgram...

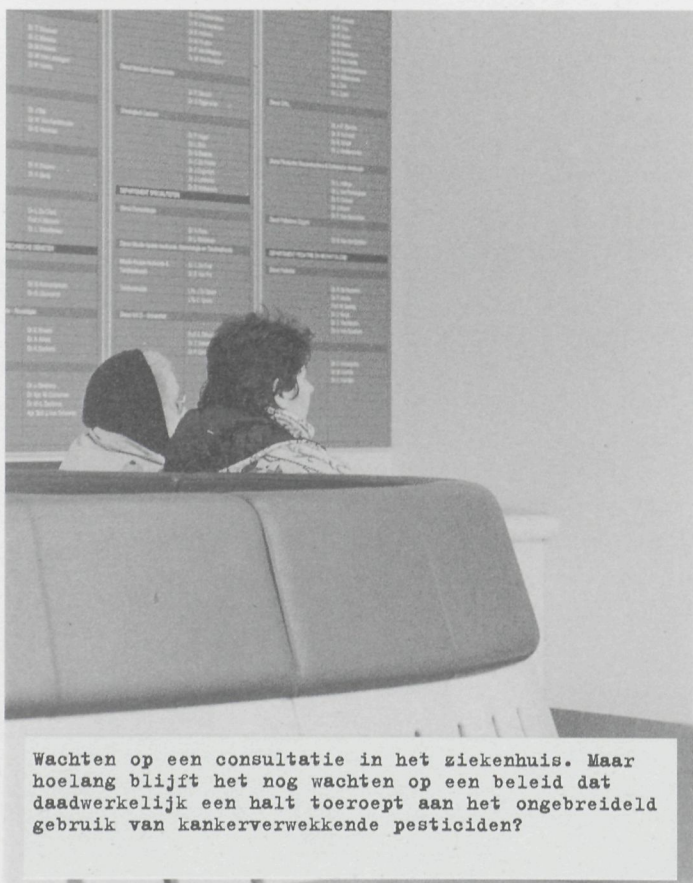
"De invloed van pesticiden bij het ontstaan van kanker gaat veel verder dan tot vandaag binnen de klassieke geneeskunde wordt aangenomen", aldus nog dr. Pluygers. "De gangbare opvatting is dat pesticiden de oorzaak zijn van 2% van de kankergevallen. Wij komen tot de vaststelling dat pesti-

ciden goed zijn voor 5,6% van alle kankergevallen. Meer zelfs, bij onze berekening hebben we een aantal parameters bewust onderschat zodat het plausibel is om ervan uit te gaan dat liefst 10% van de kankergevallen veroorzaakt wordt door de blootstelling aan bestrijdingsmiddelen". Voor dr. Pluygers is het dan ook duidelijk dat er dringend een verbod moet komen voor die pesticiden waarvoor is aangetoond dat ze ontegensprekelijk oorzaak zijn van kanker: "Er moet daarbij absolute prioriteit worden gegeven aan zwakke bevolkingsgroepen zoals kinderen die bijzonder kwetsbaar zijn".

Boerenbond tegen pesticidenreductie

Een visie die ook wordt gedeeld door de milieubeweging. Ook voor BBL-beleidsmedewerker Bart Martens moet de overheid dringend optreden: "In het milieubeleidsplan wordt nu wel een pesticidenreductieprogramma aangekondigd dat tegen 2005 de totale hoeveelheid bestrijdingsmiddelen met 50% moet terugdringen. En ook Staatssecretaris Jan Peeters wil werk maken van zo'n reductieprogramma. Maar we weten ondertussen wat de beleidsplannen van de overheid waard zijn. We moeten maar verwijzen naar het floppen van de ecotaks op pesticiden of naar de ondermaatse controles van de eetwareninspectie om te kunnen aantonen dat het beleid van de pesticidenproblematiek niet echt wakker ligt". Onder druk van de Boerenbond is men er destijds zelfs in geslaagd om in de ecotakswet het gebruik van pesticiden in de landbouw, veruit de belangrijkste gebruiker, van de taks vrij te stellen. Het pesticidenbeleid wordt in ons land nog teveel bepaald door de fytofarmaceutische en landbouwsector. Hoe het aangekondigde pesticidenreductieprogramma er voor de milieubeweging zou moeten uitzien is alvast duidelijk. Maart 1996 kwam Bond Beter Leefmilieu samen met onder meer het Wereldnatuurfonds (WWF) naar buiten met duidelijk eisen voor wat betreft de inhoud van zo'n reductieprogramma. "Naast economische instrumenten zoals heffingen en taksen en subsidies voor alternatieve productie- en bewaringsmethoden zoals biologische landbouwproducten, pleit de milieubeweging voor een

Wachten op een consultatie in het ziekenhuis. Maar hoelang blijft het nog wachten op een beleid dat daadwerkelijk een halt toeroept aan het ongebreideld gebruik van kankerwekkende pesticiden?

Fytofar ontkent verband tussen pesticiden en kanker

Het team van dr. Pluygers berekende dat in België 1.859 van de 33.161 kankergevallen kan worden toegeschreven aan de blootstelling van pesticiden. "We kwamen tot die conclusie door de vaststelling dat niet alle vormen van kanker dezelfde gemiddelde stijging vertonen", legt dr. Pluygers uit. "Bepaalde kankergevallen vertonen een frappante stijging die sterk afwijkt van de gemiddelde stijging. Het zijn precies die kankergevallen die kunnen worden toegeschreven aan een overdreven blootstelling aan pesticiden".

De studie van dr. Pluygers werd evenwel niet door iedereen met handgeklap onthaald. Zo eiste Fytofar, de Belgische Vereniging van de Industrie van fytosanitaire producten, dat de studie zou worden ingetrokken. De chemische industrie vond de wetenschappelijke basis voor de studie al te slapjes. "Niet waar", weerlegt dr. Pluygers de kritiek. "Onze wetenschappelijke resultaten zijn gebaseerde op objectieve meetresultaten. Ik geloof dat het precies de chemische sector is die mijn studie op een subjectieve manier interpreteert".

kankergeval	wisselwerking met pesticiden	% gerelateerd met pesticiden	aantal kankergevallen per jaar	aantal kankergevallen toegeschreven aan pesticiden
bindweefselkanker	heel sterk	50	200	100
lymfeklierkanker	sterk	50	641	320
beendermergkanker	sterk	50	436	218
leverkanker	gemiddeld	10	545	55
alveesklierkanker	gemiddeld	10	763	76
borstkanker	gemiddeld	10	5.209	520
eierstokkanker	gemiddeld	10	764	76
prostaatkanker	gemiddeld	10	1.985	198

strengere regulering in de toelating, de verkoop en het gebruik van pesticiden", aldus nog Bart Martens. "Gerichte informatie, educatie, onderzoek en monitoring moeten het rijtje beleidsinstrumenten afsluiten".

Gif in grondwater

Maar pesticiden hebben uiteraard niet alleen een directe invloed op onze volksgezondheid. Vermits ze in grote getale in ons ecosysteem terecht komen, zorgen ze ook daar voor heel wat problemen. "De meeste pesticiden komen via het water in de ecosystemen terecht", vertelt BBL-bioloog Johan Vandewalle. "Dat gebeurt door drift bij het spuiten waardoor de pesticiden neerslaan in nabijgelegen waterlopen. Ook door afspoeling van graslanden en akkers komt het giftig goedje uiteindelijk via beken en sloten in het oppervlaktewater terecht. Tenslotte bereiken pesticiden ook het grondwater door infiltratie". Uit het onlangs gepubliceerde MIRA-T rapport 1998 blijkt dat voor verschillende pesticiden geregeld zeer hoge meetwaarden in onze oppervlaktewateren worden aangetoond. Enkele markante meetresultaten illustreren dat bestrijdingsmiddelen wel degelijk een, plaatselijk zelfs ernstige, bedreiging vormen voor de waterkwaliteit. In 1996 zijn 30 meetpunten in Vlaanderen vijfmaal bemonsterd met analyse van organochloor- (drins, lindaan, endosulfan, DDT, ...), organostikstof- (triazines) en organofosforbestrijdingsmiddelen (o.a. dichloorvos). Atrazine wordt vooral in de maïssteelt gebruikt, simazine vooral in de fruit- en boomteelt.

In de gootsteen

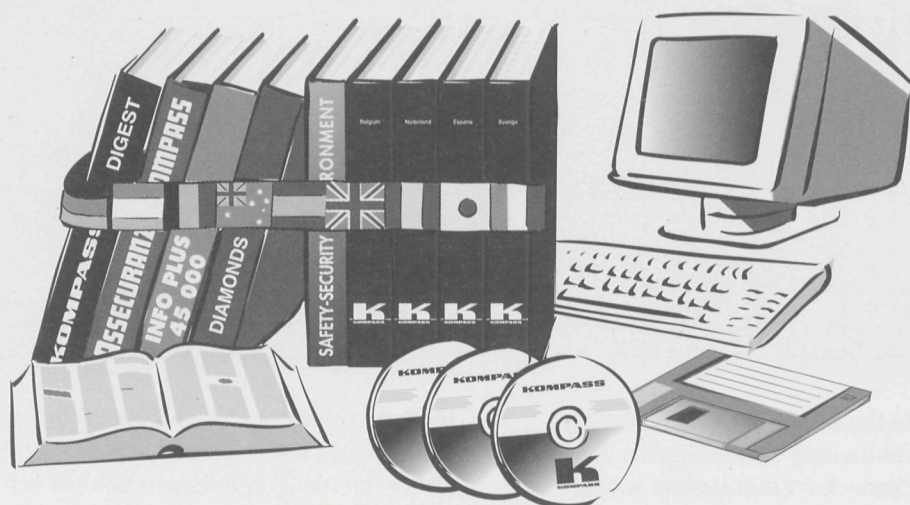
Het gebruik van bestrijdingsmiddelen in de landbouw heeft nog een aantal andere bijkomende perverse effecten. Naast de soorten die men wil bestrijden verdwijnen ook de natuurlijke vijanden en parasieten van plagen en aantastingen door het inzetten van de bestrijdingsmiddelen. Dat

heeft dan weer een hoger gebruik tot gevolg. Volgens Johan Vandewalle leidt de verhoogde resistentie van de ziekte- en plaagorganismen ook tot een verhoogd gebruik van andere, soms minder effectieve, middelen: "Of tot een verhoogde dosering van het resistentieverwekkend middel. De nadelige invloed van bestrijdingsmiddelen op bijen geeft voor sommige teelten een belangrijk opbrengstverlies".

Ook het gebruik van pesticiden buiten de landbouw houdt veel gevaren in. Het aantal producten die de gewone consument in de supermarkt of klein handel kan aanschaffen is zeer omvangrijk. Het gaat van spuitbussen over strips tot verdampingsplaatjes en -vloeistoffen. "Eén van de grote problemen bij deze producten is dat de gebruiker niet beseft met welke gevaarlijk producten hij omgaat", waarschuwt Johan Vandewalle. "De lege verpakkingen en de 'uitgewerkte' middelen bevatten meestal nog aanzienlijke hoeveelheden van de actieve stof. Die horen dan ook niet thuis in de gootsteen of de gewone vuilnisbak maar in de milieubox. Een probleem is vaak ook dat de gebruiker meer gebruikt dan op de verpakking wordt aangegeven". Dat wordt dan weer ingegeven door de 'volkse wijsheid' dat 'een beetje meer wel zeker zal werken'. Dat hierdoor de gevaren ook evenredig toenemen is nogal duidelijk...

Piet Decoster

Aan u de keuze...

Als u op zoek bent naar een leverancier, of meer informatie wil over uw zakenrelatie, of actief wil prospecteren, hebt u keuze te over. In elke informatiebron vindt u wel iets. Het komt er gewoon op aan genoeg bronnen in huis te hebben en de juiste te vinden. Ofwel kiest u voor Kompass. Want met Kompass zoekt u op, koopt u aan, prospecteert u, weet u met wie u aan de tafel zit. Betrouwbare informatie, degelijk geactualiseerd, beschikbaar onder de vorm van jaarboek en cd-rom.

Aan u de keuze.

S.A. Editus Belgium N.V.

Avenue Molièrelaan 256 - Bruxelles 1180 Brussel
TEL.: 02-345 90 70 - FAX: 02-347 33 40 - E-mail: editus@kompass.be

PROCTER & GAMBLE

kwaliteitsprodukten gemaakt met zorg voor het milieu

Milieubeleidsverklaring van Procter & Gamble

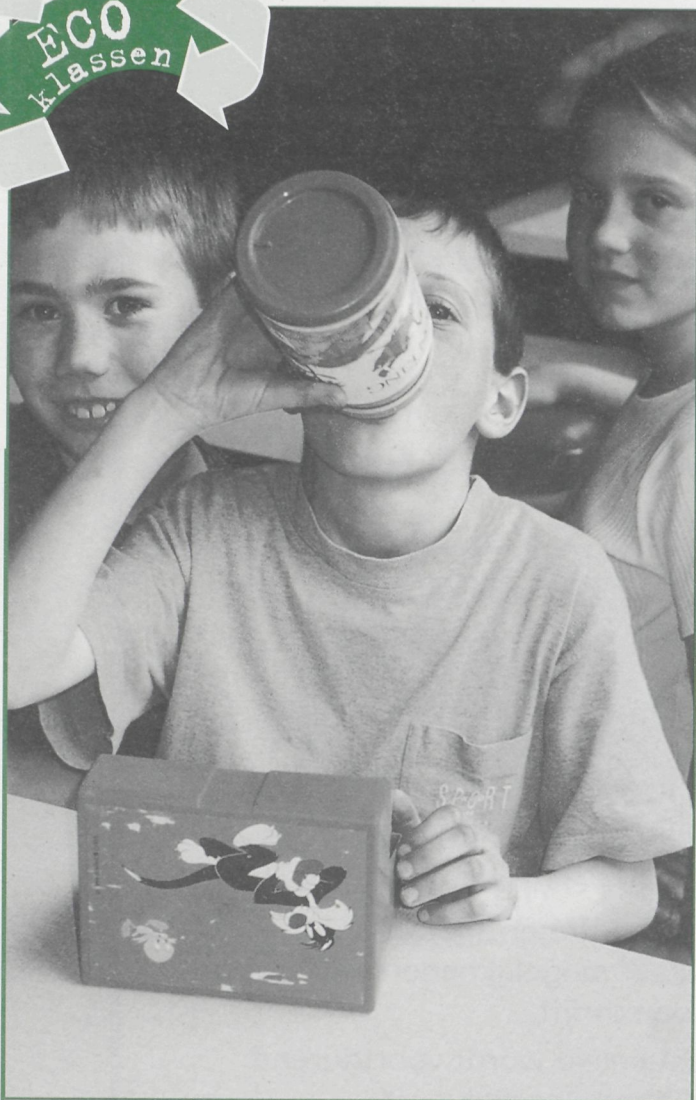
Procter & Gamble vervaardigt hoogwaardige producten die beantwoorden aan de wensen van de consumenten.

Daarbij worden de volgende milieubeleidslijnen gevolgd :

- Producten en verpakkingen moeten veilig zijn voor de consument en het leefmilieu.
- Hierbij wordt het effect op het milieu zoveel mogelijk beperkt of voorkomen, zowel bij vormgeving, productie, distributie, gebruik en afvalverwerking.
- Bestaande milieuwetgeving wordt gerespecteerd en onderzoek wordt gedaan naar mogelijkheden om verder te gaan dan wat de wet voorschrijft.
- De uitvoering van het milieubeleid wordt voortdurend gecontroleerd en op vooruitgang geëvalueerd.
- Informatie over de milieupact van producten en verpakkingen wordt verspreid binnen en buiten het bedrijf.
- Het milieubeleid is geïntegreerd in de verantwoordelijkheid van elke werknemer.
- Het milieubeleid wordt ondersteund door een aangepaste organisatie, de nodige middelen en werkprogramma's.

**Dit milieubeleid geldt voor alle producten
van Procter & Gamble :**

**o.a. Ariel • Dash • Dreft • Lenor • Vizir • Mr. Proper
Viakal • Pampers • Always • Demak'Up • Tempo
Pantene • Vicks • Pétrole Hahn • Oil of Olaz
Head & Shoulders • Camay**

**Eco-Scholen maken werk van
een beter leefmilieu**

Friskrank in de glazen fles, boterhammen in de brooddoos...

Kinderen zijn geboeid door natuur en milieu. Vooral de afvalproblematiek lijkt een prima invalshoek om kinderen écht de handen uit de mouwen te laten steken. Dat werd alvast duidelijk tijdens de actie Eco-Klassen waarbij leerlingen de afvalberg op hun eigen school dienden te meten. Door al het afval in de school bijeen te brengen en het daarna per fractie te scheiden en te wegen, kregen leerkrachten en leerlingen een duidelijk beeld wat het aandeel van de eigen school is in de afvalberg. Meten is weten, dat is al langer bekend, en ook tijdens de actie Eco-Klassen bleek deze manier van werken een prima motivatie om de problemen achteraf aan te pakken.

In mei van dit jaar liep de actie Eco-Klassen af. Daarin nodigde BBL klassen uit het basisonderwijs uit om tijdens een actie van enkele maanden actief de afvalstroom in de klas en in de school te beheersen en te beperken. Zo'n 1.000 klassen reageerden op de oproep en uiteindelijk hebben iets meer dan 100 klassen ook een verslag opgestuurd over de acties die zij hebben uitgevoerd. De winnaar kon immers een schoolreisje verdienen naar het Marais d'Audomarois en het Maison du Papier in Noord-Frankrijk. In Vlaanderen kaapte de tweede graadsklas van de Wase Freinetschool uit Tielrode-Temse de prijs weg. De actie liep met de steun van Milka/Leo.

Op schoolreis zonder snoep...

Milieusparend gedrag aanleren hoeft niet altijd met grote woorden. Heel wat scholen leveren nu al hun bijdrage om de jonge generatie klaar te stomen en bewust te maken van de nood om met respect om te gaan met de schaarse grondstoffen en de natuur. Enkele voorbeelden...

- In **Groot-Bijgaarden** schakelde de Heilig Hart Broederschool ook het oudercomité in om papier te sparen. De teksten van het maandblad 'Van ouders voor ouders' werden verkleind zodat alles op één blad kan. Bovendien krijgt enkel de oudste leerling van het gezin dit blad mee naar huis.
- Voor de aankoop van schoolgerei krijgen de leerlingen van basisschool De Kriebel in **Sint-Ulriks-Kapelle** (Dilbeek) een lijstje mee. Daarop staat niet alleen wat de leerlingen moeten hebben voor het schooljaar. Je vindt er ook twee kolommen waarin de leerlingen bij elk product kunnen aanduiden wat ze al hebben, en dus kunnen hergebruiken, en wat ze nog niet hebben en dus zelf moeten aankopen. Op die manier kunnen overbodige aankopen worden vermeden.
- Ook schooluitstappen kunnen afvalvrij. Zo ging de tweede graad van de Wase Freinetschool uit **Temse** op uitstap zonder dat de kinderen snoep van thuis mee hadden. Als vieruurtje kreeg iedereen een appel. Een drankje was er in de vorm van glazen flessen water die door de school waren aangekocht. En uiteraard zaten de boterhammen in een brooddoos. Het algemene verbod om snoep te kopen tijdens de reis zorgde ervoor dat iedereen een souvenirkje voor papa, mama, broer of zus kon kopen.
- In de gemeentelijke lagere school **Duffel-Oost** deden de kinderen vorig jaar vier metingen van het afval. De resultaten werden verwerkt in een grafiek. Bij de bespreking wordt gezocht naar mogelijke verklaringen van de resultaten, zoals bijvoorbeeld het effect van de wintersportdag. Deze vier metingen waren belangrijk voor de school. In het tweede leerjaar toetsten ze de kennis en de inzichten die de leerlingen hadden bijgeleerd. De resultaten van het derde leerjaar, waar niet werd gemeten, waren vrij bedenkelijk. Het tweede leerjaar haalde evenwel knappe cijfers op de test. Voor leerkracht Willi Aerts was het alvast heel duidelijk dat het principe 'leren door te doen' meer dan zijn vruchten afwerpt...

Leren van kinderen

"Kinderen zijn als toekomstige volwassenen de eerste schakel in de bewustwording van de milieuproblematiek en in de actieve aanpak hiervan", zegt campagnemedewerker Jan Vanherk. "Kinderen kunnen op school een milieusparend gedrag aanleren. Op die manier kunnen ze ook volwassenen ertoe aanzetten om bijvoorbeeld het afval te verminderen, ondermeer door afval correct te sorteren". Want het dient gezegd, volwassenen kunnen op vlak van milieugedrag vaak heel wat leren van kinderen. Exemplarisch hierbij is het voorbeeld van Antwerpen. Toen de selectieve inzameling er werd ingevoerd, reageerde de modale Sinjoor alsof Alva terug voor de stadspoort stond. Met dit verschil dat een eventuele vlucht naar het noorden dit keer wellicht nog meer 'sorteerellende' had opgeleverd...

Afval, water en energie

De actie Eco-Klassen is een ideale aanloop voor de introductie van het milieuzorgprogramma Eco-Scholen. Dat is een Europese campagne van de Stichting voor Milieueducatie in Europa (SMEE) waarbij Bond Beter Leefmilieu als Belgische partner is aangesloten. De SMEE-campagnes lopen momenteel reeds in negentien landen. Naast Eco-Scholen coördineert SMEE de Blauwe Vlag campagne en De Jonge Reporters voor het Leefmilieu. (zie kader). Omdat milieuzorg op school niet aan de taalgrens eindigt, heeft Bond Beter Leefmilieu voor de campagnes Eco-Scholen en Blauwe Vlag een partner gevonden in de Franstalige organisatie Coordination Environnement (Coren). Deze organisatie van jonge milieuenthousiasten heeft reeds enkele jaren ervaring met milieuzorg in middelbare scholen in Wallonië en Brussel waardoor in september de actie Eco-Scholen in basisscholen in heel België van start kan gaan.

"Voor Vlaanderen zal de actie in eerste instantie beperkt worden

tot de scholen die na de actie Eco-Klassen de wens hebben uitgedrukt om mee te stappen in Eco-Scholen", weet Jan Vanherk. "Het milieuzorgprogramma van Eco-Scholen duurt minstens

De juf ziet het even niet meer zitten... Door het afval van de school bijeen te brengen en het daarna per fractie te scheiden en te wegen, krijgen Eco-Scholen een duidelijk beeld van de afvalberg.

Eco-scholen jongste telg in de FEEE-familie

Eco-Scholen is één van de drie milieueducatieve programma's van de Foundation for Environmental Education in Europe (FEEE) waarbij Bond Beter Leefmilieu reeds sedert 1989 is aangesloten.

De Stichting voor Milieueducatie in Europa (SMEE), want zo heet de FEEE in het Nederlands, geniet Europees heel wat bekendheid via de Europese Blauwe Vlag campagne. Daarbij kunnen kuststranden, binnenwateren en jachthavens die voldoen aan een aantal criteria zoals waterkwaliteit, veiligheid en milieueducatie een Blauwe Wimpel verdienen. Deze actie loopt reeds sedert 1989 in Vlaanderen.

Naast de campagne 'Eco-Scholen' is ook 'Jonge reporters voor het leefmilieu' een campagne van de SMEE. Daarbij brengen leerlingen op een journalistieke manier verslag uit over het leefmilieu binnen maar vooral ook buiten de schoolmuren. De artikels worden via het internet uitgewisseld tussen scholen. Jaarlijks vertrekken tevens enkele missies met jonge reporters uit heel Europa naar het buitenland om rond één specifiek milieuthema een reportage op te zetten.

De aangesloten landen bij SMEE zijn: België, Bulgarije, Cyprus, Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Ierland, Italië, Kroatië, Nederland, Portugal, Slovenië, Spanje, Turkije en Zweden. Pas toegetreden zijn Letland en Noorwegen. Roemenië is bijzonder geïnteresseerd om toe te treden.

**Alles mooi op een rijtje... Als nu ook het krijt nog selectief
wordt ingezameld, zit het helemaal snor...**

drie jaar waarbij de thema's afval, energie en water behandeld worden. In het eerstkomende schooljaar zal alleen het thema afval aangeboden worden". De scholen worden ook beloond voor de opgezette acties. In het tweede jaar van het programma kunnen ze een aanvraag indienen voor een Groene Vlag. Jan Vanherk: "Wanneer na controle blijkt dat ze voldoen aan de criteria kunnen ze niet alleen een Groene Vlag van Eco-Scholen laten wapperen, maar mogen ze ook het officiële logo op hun briefpapier voeren en afdrukken in hun publicaties. Zo wordt meteen duidelijk dat de school milieusparende maatregelen uitwerkt. En dat is uiteraard steeds een extra troef om nieuwe leerlingen aan te trekken".

Van knelpunten tot actie

Maar deze onderscheiding krijgt de school uiteraard niet zomaar toebedeeld. Daarvoor moeten de 7 stappen van het milieuzorgsysteem EMAS worden doorlopen. Belangrijk daarbij is dat de leerlingen zelf een actieve rol krijgen in de uitwerking van en de controle op het milieuzorgprogramma dat de school uitstippelt. "Allereerst moet er een Eco-Scholen Comité opgericht worden", legt Jan Vanherk de manier van werken uit. "Dit is bij voorkeur samengesteld uit onderwijzend personeel, leerlingen, administratief en onderhoudspersoneel, de inrichtende macht en de ouders. De leerlingen moeten in dit comité minstens een derde van de zetels krijgen". Om een duidelijk doel voor ogen te hebben, wordt er vervolgens een milieucode opgesteld. Jan Vanherk: "Deze beleidsverklaring vormt de ruggengraat van het project en toont de intenties en de betrokkenheid van iedereen binnen de schoolgemeenschap". Een doorlichting van de school geeft vervolgens een globale indruk van de actuele milieusituatie in de school. Door deze audit kunnen meteen de knelpunten worden aangeduid die aanleiding geven tot concrete acties.

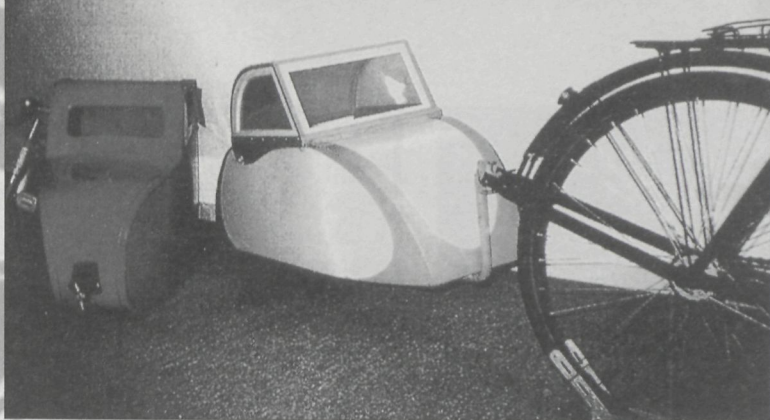
Ook buurt en ouders doen mee!

Na die audit stelt het Eco-Scholen Comité een milieuactieplan op. Dit plan bevat de concrete doelstellingen van de schoolcampagne en is op die manier dus eigenlijk de essentie van het programma. De uitvoering hiervan duurt minstens drie jaar. Via opvolging en tussentijdse evaluatie kan het actieplan gecontroleerd en bijgestuurd worden. "De aangerekte thema's afval, water en energie worden ook ingepast in de eindtermen", aldus nog Jan Vanherk. "Hiervoor kunnen deelnemende scholen gebruik maken van educatief materiaal dat door BBL als nationale operator wordt geselecteerd of aangemaakt. Dit materiaal bevat suggesties voor de wijze waarop de diverse onderdelen van de thema's kunnen worden aangepakt in de concrete invulling van de eindtermen, in de lessen en in specifieke schoolactiviteiten en milieuactiedagen".

Tenslotte is informatie en betrokkenheid uiteraard essentieel. "Niet alleen de hele schoolgemeenschap moet op de hoogte zijn en blijven van de acties, ook de omgeving en de gemeente spelen een rol", vindt Vanherk. "Via heuse actiedagen en opendeurdagen kunnen leerlingen de belangstellende buurtbewoners, ouders, familieleden en de lokale beleidsverantwoordelijken informeren over wat er in de school leeft op het vlak van milieuzorg en wat voor acties ondernomen werden". Tenslotte biedt Eco-Scholen ook nog andere voordelen. Het programma loopt in heel Europa en het spreekt voor zich dat er op die manier ook een interessante uitwisseling kan worden opgebouwd. Zo kan bijvoorbeeld een school uit Vlaanderen een uitwisseling opzetten rond het thema 'afval' met een school uit pakweg Denemarken. "Eco-Scholen wordt op die manier veel meer dan het correct en netjes sorteren van afval", besluit Jan Van Herk.

24

Heeft u een auto? Neen, daar heb ik geen tijd voor...

De voorbije jaren heeft de fiets een hele revolutie meegemaakt. Of het nu gaat om een stadsfiets, een tourfiets, een tandem of een alle-terreinfliets, vandaag de dag vind je voor alle doeleinden een geschikte tweewieler. Maar er is meer. Steeds meer wordt de fiets opnieuw beschouwd als een prima transportmiddel voor het vervoer van kinderen, bagage, inkopen,... Zo vind je in Amsterdam zelfs een firma die al je spullen naar je nieuwe woonst verhuist, mét de fiets. Kortom, de fiets doet het opnieuw goed. Midden in de zomervakantie en met een voorzichtig oogje naar het begin van het nieuwe schooljaar zet Milleurama de nieuwste fietstrends even op een rijtje...

Eén van de belangrijkste voordelen van een fiets is zonder twijfel dat je er heel wat tijd mee bespaart. Zeker wanneer je als stedeling werkt in je eigen stad. Je laveert handig tussen de file door, je doet aan de nodige lichaamsbeweging én zelfs wanneer het flink koud is, raakt je lichaam na vijf of tien minuten al aardig op bedrijfstemperatuur. Fietsende werknemers en leerlingen kunnen zich achteraf tijdens het werk ook beter concentreren en zijn 50% minder afwezig dan hun filerijdende collega's. Bovendien is met de fiets naar het werk rijden nog om een andere reden interessant: je kan wat later vertrekken en dus wat langer slapen. Fietsers blijken trouwens ook allerter te zijn tijdens hun rit. Niet alleen voor het autoverkeer maar ook voor wat er in de omgeving gebeurt. En als een fietser dan al eens plaatsneemt achter het stuur van de auto, blijkt dat hij ook dan heel wat voorzichtiger rijdt. Met de nodige aandacht voor de andere zachte weggebruikers.

Maar zelfs wanneer de afstand van huis naar werk iets te ver is om zomaar met de fiets te overbruggen, dan loont het toch de moeite om je fiets mee te nemen met de trein. Dat kan vanzelfsprekend niet met elke fiets, prima geschikt hiervoor is een vouwfiets. De huidige generatie vouwfietsen kan je makkelijk meenemen met de trein of de bus. Ze zijn bovendien ook handig wanneer je een daguitstapje maakt naar een andere stad. Op de fiets naar het station, gauw even de fiets samenvouwen, op de trein tot je bestemming en daar in een wipje de fiets openvouwen en weg...

Met de laptop op de fiets...

Je voelt wel iets om met de fiets naar het werk te bollen maar je vraagt je af hoe dat dan moet met al je papieren, mappen,... Geen probleem, je vindt vandaag de dag tal van mogelijkheden om je dossiers op een handige en veilige manier met de fiets te vervoeren. Vooral de zogenaamde 'kliksystemen' zijn heel handig. Op die manier verandert de fietstas in een wip in een rugzak. Voor de managers onder ons bestaat er een 'klikaktentas', inclusief draagriem, waarmee je na je fietsrit met zwier de aktentas over de schouder legt. Er is zelfs een plaatsje voorzien om de laptop veilig en zonder waterschade te vervoeren. Zelfs een glimmende attaché-case kan je opbergen in een speciaal bagagerek.

Kortom, de huidige generatie fietsen biedt voor alles een geschikte oplossing. Of het nu gaat om het opbergen van je boeken- of aktentas, de diverse types kinderzitjes om kinderen mee te vervoeren of een speciale bierkrathouder waarmee je de nodige voorraad kan mee naar huis sleuren,... Let er wel op dat je in jouw stuurmandje geen al te zware voorwerpen legt. Dat kan het rijgedrag wel eens beïnvloeden. Zware zaken horen altijd achteraan, ook de kinderen. Althans voor een gewone fiets want er bestaan ook speciale modellen waarbij je tot vier kinderen perfect veilig kan vervoeren. Kies wel steeds een goed kinderzitje met veiligheidsgordel, kinderen hebben wel eens de neiging in slaap te vallen tijdens het rijden. Vandaar ook dat een kinderzitje op de buis van het frame af te raden is. Voor het transport van echt grotere zaken heb je trouwens diverse types van fietskarretjes allerhande.

Met de fiets naar het werk? Ecologisch en financieel interessant. En bovendien ben je na 5 minuten al op bedrijfstemperatuur.

Veilig klokkenspel

Het spreekt voor zich dat de technische uitrusting van een fiets van het allergrootste belang is. Ook op dat vlak zitten een aantal zaken vandaag de dag aardig in de lift. Zelfs een snelheidsduivel als Michael Schumacher zou onmiddellijk door het lint gaan bij het zien en voelen van deze snuffes...

Beginnen we bij het begin. Voor een goede fiets moet je minstens 20.000 frank opzij leggen, al krijg je daarvoor dan wel iets in de plaats waar je jarenlang rijplezier aan hebt. Vanaf deze prijs categorie zijn de fietsen ook heel onderhoudsvriendelijk. Dat in tegenstelling tot de goedkopere broertjes die je in grootwarenhuizen vanaf 5.000 frank op de kop kan tikken. Het frame mag dan misschien al van een goed aangeschreven merk zijn, hoedanoek werd ergens op bespaard. Meestal zijn dat de onderdelen. En dat is jammer, want voor je het weet heb je een abonnement bij een fietsreparateur.

Hoe overtuigen we onze goede vriend Schumacher om alsnog op de fiets op te kruipen? Misschien door hem in te lichten over de onderhoudsvrije naafversnellingen? Want de klassieke 'derailleur' is duidelijk passé. Het dient gezegd dat het traditionele versnellingsapparaat vlug verslijt en heel wat onderhoud vergt. De toekomst is aan de naafversnelling die, zoals het woord zelf zegt, in de naaf van de fiets zit. Zo'n naafversnelling heeft heel wat voordelen. Zo kan je, bijvoorbeeld bij het wachten voor het rode licht, de versnelling 'in eerste' zetten zonder dat je bij het vertrekken doortrapt en met je klokkenspel onzacht met de bovenbuis van het frame in aanraking komt. Bedenk ook dat minder meer is. Voor de meeste fietsers zijn vijf tot zeven versnellingen meer dan voldoende. De naafversnelling is trouwens ook eenvoudig te vervangen zodat je later makkelijk kan overschakelen op een ander soort versnellingen.

Enkele tips voor de aankoop van een nieuwe fiets...

- Let uiteraard op de kwaliteit van de fietsenhandel waar je binnenstapt... De fietsenhandelaar van dienst is de man die je raad dient te geven over de diverse types die beschikbaar zijn. Kijk alvast extra uit wanneer hij eerst informeert naar de kleur die je wenst in plaats van waarvoor je de fiets wenst te gebruiken. Immers, voor elk doel bestaat een fiets. Dat is overigens de eerste vraag die je jezelf moet stellen vooraleer je naar de fietsenhandelaar stapte. Let er ook op of de fietsenhandelaar gespecialiseerd is in bepaalde fietsen of als hij integendeel alle soorten fietsen aanbiedt. En vooral belangrijk: fietst hij zelf? Je koopt toch ook geen auto van een garagist zonder rijbewijs.
- De onderdelen van de fiets zijn natuurlijk heel belangrijk. Let erop dat ze van goede kwaliteit zijn en vergeet niet dat eigenlijk alle onderdelen van een fiets vervangen kunnen worden. Een goede fietshandelaar is graag bereid om je toekomstige fiets 'à la tête du client' van andere remmen, versnellingen of een ander zadel te voorzien dan het basis-model. Bovendien zijn de onderdelen het goedkoopst bij een nieuwe fiets. Wanneer je bij de aankoop van een fiets gaat besparen op onderdelen, loop je het risico om achteraf toch extra-geld te moeten besteden aan reparaties. Kwaliteitsonderdelen vergen minder onderhoud en gaan langer mee. Let ook op bij aluminiumonderdelen. Een aluminiumstuur moet je om de twee jaar vervangen, tenzij er iets voor voelt om een blauwe maandag tandenloos op het werk te verschijnen.
- Kies voor roestvrije materialen. Vooral voor de wielen. Verzinkte spaken kunnen bijvoorbeeld niet meer bijgesteld worden wanneer ze oxideren. En voor alles: denk eraan dat de functie van de fiets van belang is, niet het uitzicht.

Je wil vermijden dat je fiets wordt gestolen? Dan hebben wij een leuke tip voor jou: plaats je fiets bij een duurdere fiets die minder goed beveiligd is. 't Is maar dat je 't weet...

► Kies de juiste band

De remmen dan. Ook hier kan je kiezen uit een hele variëteit. Naast de klassieke velgremmen en de terugtraprem is er ook nog de trommelrem in de naaf. Deze laatste kan vandaag de dag een heel fietsenleven mee en doet het in alle weersomstandigheden even goed. Trouwens, op de terugtraprem na, heb je voor alle remmen een hydraulische variant waarmee je de truckchauffeur in jezelf wakker maakt. De formule-1 piloot in jezelf komt dan weer tot leven met het neusje van de zalm, althans wat remmen betreft, nl. de geventileerde schijfrem.

Een klapband in het zicht van de meet... Het overkomt de besten al. Tegenwoordig zijn er banden op de markt waarmee het excuus na een nachtelijke escape ('lek gereden op terugweg van het werk') geen poten meer heeft om op te staan. Deze buitenbanden hebben aan de binnenkant een laagje uit polyuretaan dat heel wat onheil voorkomt. Uiteraard moet je ook op de bandenspanning letten. Raadpleeg daarvoor je fietshandelaar want de bandspanning is afhankelijk van het model van fiets, de bandbreedte en je lichaams-
gewicht. Kies trouwens steeds voor

egaal zwarte banden. Niet om esthetische redenen, wel vermits de recyclage van deze banden 10% minder olie en 15% minder energie vergt dan flitsende kleurbanden.

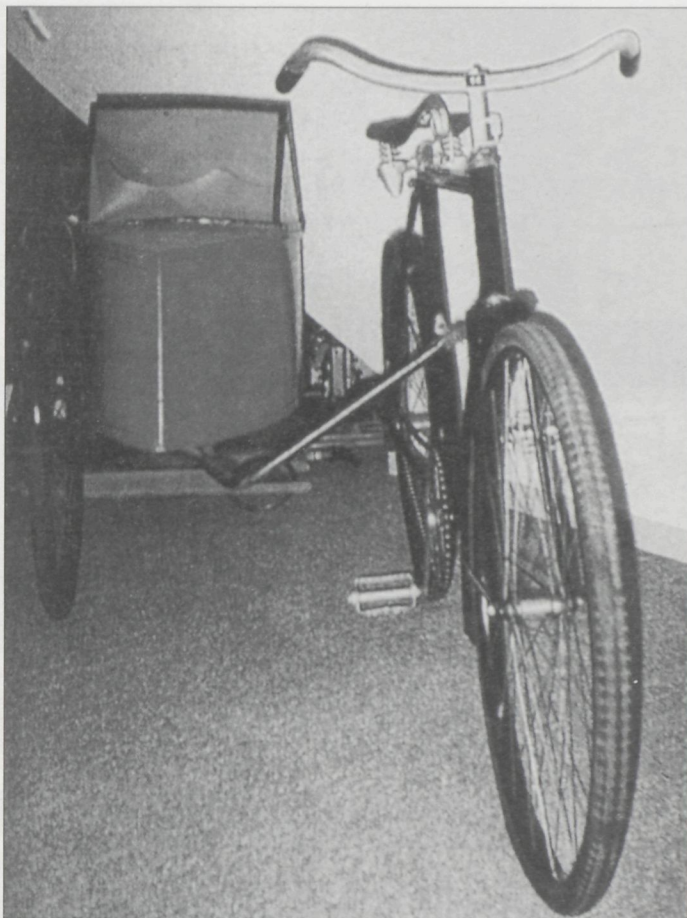
LEVE FIETSPOLING!

Fiets gepikt? Lees dan gauw deze tips..

Een veel voorkomend probleem waar fietsers mee te kampen hebben, is uiteraard fietsdiefstal. Niks is vervelender dan een prachtige tweewieler uiteindelijk gepikt te zien... Al kan je wel maximaal inspanningen doen om het risico op fietsdiefstal zoveel mogelijk te verkleinen.

- ✓ Eerst en vooral door te investeren in een degelijk slot. Vanaf 2.000 frank heb je een fatsoenlijk slot op zak. Dat lijkt in eerste instantie misschien veel, maar het is nog altijd goedkoper dan een nieuwe tweewieler.
- ✓ Parkeer je fiets nabij een duurdere fiets die minder goed beveiligd is.
- ✓ Zet je fiets bij een café en niet vlakbij het station. Dit is een veel te evidente plaats waar heel wat mensen op zoek gaan naar een nieuwe fiets.
- ✓ Laat je fiets graveren. Zo kan je hem gemakkelijker terug opeisen en zo vindt de politie gemakkelijk weer de eigenaar.
- ✓ Een klassieke, maar dure fiets wordt minder vlug gestolen dan bijvoorbeeld een mountainbike. Een klassieke fiets kan je immers minder vlug verkopen en de onderdelen van een mountainbike zijn ook meer geld waard.
- ✓ Zet je fiets op je appartement of in huis.
- ✓ Maak je fiets vast aan een paal of aan een ander niet verplaatsbaar voorwerp. Zorg ervoor dat het frame en één van de wielen eraan vastliggen.
- ✓ Ook onderdelen van een fiets worden gestolen. Hiervoor bestaat een nieuwe oplossing: de Pitlock. Hiermee kan je je wielen, zadel en stuur beveiligen. Je vervangt de moeren door de pitlock. Deze is zo gemaakt dat hij ronde hoeken heeft en kan alleen met de bijgeleverde sleutel geopend worden. Met de bijgeleverde codekaart vraag je een nieuwe sleutel op indien je die verloren bent.

De fiets is een prima transportmiddel. Peuter of kleuter het bakje binnen en duwen maar...

Het lampje van Joyce D.T.

Gezien worden met de fiets is niet alleen leuk wanneer je bij toeval het pad van Joyce De Troch kruist. Het is vooral een kwestie van veiligheid. Ook hier zit het geheim in de naaf. Een klassieke dynamo kan vrij vervelend zijn in barre en natte weersomstandigheden, de naafdynamo daarentegen niet. Dit model mag dan al iets duurder zijn, deze generator heeft een rendement van 60 tot 70% en laat je nooit in de steek. Koppel deze dynamo aan een halogeenlampje vooraan en een goed achterlicht. Nieuw hierbij zijn de voor- en achterlichten met een diode, een dingetje dat ervoor zorgt dat je licht ook functioneert bij stilstand. Na drie minuten fietsen is de diode al opgeladen en heeft ze energie genoeg om het uit te zingen tot 30 minuten na het einde van de rit. Weet bovendien dat zo'n diode een levensduur heeft van ongeveer 100.000 uren, zal het je verbazen dat ze recent werd beloond met de Duitse 'Umwelt'prijs? Kies je toch voor een afneembare verlichting op batterijen, bedenk dan dat batterijen, ook oplaadbare batterijen, altijd schadelijk zijn voor het milieu. Bovendien moet je steeds je lichten meesleuren nadat je je fiets voor het kleine café aan de haven hebt gestald... Fietsen, moet kunnen? Neen, het kan!

Jan Vanherk

Met dank aan Velodroom, Brussel

Nuttige adressen:

- Fietsersbond vzw, Hopland 37, 2000 Antwerpen, tel. 03/231.92.95.
- Pro Velo, E. Solvaystraat 32a, 1050 Brussel, tel. 02/502.73.55., fax. 02/502.86.41.
- Velodroom, Van Arteveldestraat 41, 1000 Brussel, tel. 02/513.81.99.

Alleen doorgedreven preventie kan Vlaams afvalprobleem oplossen

"Gemeentelijk afvalbeleid is meer dan sorteren en recycleren".

Vlaanderen blijft verstrikt in een afvalkluwen waar het maar geen raad mee weet. De inspanningen en miljardeninvesteringen inzake selectieve inzameling en verwerking, zorgen er dan wel voor dat de nog te verwerken hoeveelheid restafval afneemt, maar werken tegelijk een stijging van de totale afvalberg in de hand. Eén ding staat als een paal boven water: mocht Vlaanderen meer inspanningen doen om afval in eerste instantie te voorkomen, dan zou het resultaat er ongetwijfeld anders uit zien. Precies om die noodzakelijke afvalpreventie in te vullen, kunnen lokale besturen een uiterst belangrijke rol spelen...

In tegenstelling tot de voorbije jaren, toen onze totale hoeveelheid huishoudelijk afval leek te stabiliseren, produceerden we in '97 met zijn allen opnieuw wat meer huisvuil. In totaal gaat het om 3.115.013 ton, of gemiddeld 528,07 kg per inwo-

ner. Een stijging van bijna 38 kg per inwoner of 7,7% tegenover '96. Selectieve inzameling en recuperatie was goed voor 51%. De stijging kan voor een deel uiteraard worden toegeschreven aan het feit dat, precies door de toenemende selectieve inzameling, meer afvalstoffen worden meegerekend. Al bestonden die afvalstoffen vorig jaar wellicht ook al... "Hoedanook is dit niet bepaald een schitterend rapport als je de inspanningen en investeringen van de Vlaamse regering inzake verwerking en selectieve inzameling in rekening brengt", merkt BBL-afvalspecialist Bart Martens op. "Uiteraard is de hoeveelheid restafval, die dus moet worden gestort of verbrand, aanzienlijk afgenomen. Dat is op zich een positief gegeven. Maar het blijft een nuchtere vaststelling dat er in Vlaanderen nog steeds te weinig degelijk werk wordt geleverd van een verregaande afvalpreventie".

Milieuconvenant

Het oude adagium van de Ladder van Lansink, waarbij afvalpreventie absolute prioriteit moet krijgen op selectieve inzameling, recyclage en verwerking, werd er de voorbije jaren door de milieubeweging nochtans op alle mogelijke manieren 'ingedramd'. En het dient gezegd dat de boodschap op diverse niveaus ook werd opgepikt. "De voorbije jaren is gebleken dat vooral gemeenten een belangrijke schakel zijn om effectief werk te maken van afvalpreventie", merkt Bart Martens

op. "Een aantal gemeenten zoals Dilbeek, Malle of Merelbeke ging de uitdaging aan om op lokaal niveau echt werk te maken van een weldoordacht preventiebeleid inzake huishoudelijk afval. Uit hun cijfers blijkt dat afvalpreventie wel degelijk werkt. Het zou dan ook een goede zaak zijn, mocht dat voorbeeld ook in een pak andere gemeenten navolging krijgen".

Dat gemeenten een belangrijke rol te spelen hebben in de beheersing van het afvalprobleem wordt ook in het meest recente milieuconvenant benadrukt. Werd de klemtoon in het eerste milieuconvenant vooral gelegd op selectieve inzameling, dan komt de nadruk nu toch steeds meer op afvalpreventie te liggen. "Het basisconvenant verplicht de gemeente om de inwoners ertoe aan te zetten om in hun aankoop- of consumptiegedrag zoveel mogelijk huishoudelijke afvalstoffen te voorkomen", aldus Martens. "Maar een gemeente kan ook verder gaan door een aantal opties van het convenant te ondertekenen waarin een resultaatsverbintenis wordt aangegaan. Zo kan een gemeente een flinke vergoeding krijgen wanneer ze erin slaagt om de restfractie aan huishoudelijke afvalstoffen te reduceren tot maximum 150 kg per inwoner in '99".

Iedereen moet mee

"Wanneer je als gemeente werk wil maken van een gemeentelijk afvalpreventiebeleid, dan moet je dat wel beredeneerd doen", vindt Sofie Cloostermans. Zij is educatief medewerker bij Stadsland vzw, een vormingsorganisatie die gemeenten begeleidt bij de opmaak en uitvoering van een gemeentelijk beleid inzake afvalpreventie. "De gemeente is het niveau bij uitstek om de burger ervan te overtuigen mee te werken aan afvalpreventie. Er bestaan heel wat mogelijkheden binnen een gemeente om effectief met de inwoners te communiceren zodat je hen tips kan aanreiken hoe ze hun gedrag kunnen aanpassen in de richting van afvalpreventie". Stadsland vzw begeleidt een aantal gemeenten bij o.m. de reorganisatie van de afvalophaling, het bepalen van de noodzakelijke wettelijke omkaderingen, de uitwerking van activiteiten naar doelgroepen toe,... "Het spreekt vanzelf dat een continue sensibilisering van diverse doelgroepen cruciaal is", vult Sofie Cloostermans aan. Ze

geeft een aantal voorbeelden: "We proberen zoveel mogelijk het plaatselijke verenigingsleven bij de acties te betrekken. Bijvoorbeeld door hen een 'afvalpreventiecharte' te laten ondertekenen of door de verplichting tot afvalpreventie te laten opnemen in het verhuurreglement van hun lokalen. Maar ook handelaars spelen een belangrijke rol. We proberen hen ervan te overtuigen dat het belangrijk is dat ze hun productaanbod diversifiëren zodat de consument kan kiezen voor producten die weinig afval met zich brengen. Zo kan er bijvoorbeeld een ludieke promotieactie voor afvalarme producten worden georganiseerd". Gelijkaardige acties kunnen uiteraard ook worden opgezet naar scholen, gemeentediensten,... "Het komt er op aan dat je echt een proces op gang brengt waardoor binnen de gemeente iets op gang wordt gebracht. Waardoor zoveel mogelijk mensen samen gaan nadenken over oplossingen om zo efficiënt mogelijk afval te vermijden".

Subsidies voor brik...

Uiteraard is de invoering van zo'n gemeentelijk afvalpreventiebeleid niet vrij van problemen. Sofie Cloostermans: "Heel wat gemeenten blijven gecharmeerd door de miljeoen die ze kunnen verdienen door mee te werken met een georganiseerd afvalverwerkingsmechanisme zoals Fost

"Waarom subsidieert Europa melk in brik? Geen idee..."

Scholen kunnen genieten van een Europese subsidie voor schoolmelk. Gepasteuriseerde melk en melk die behandeld is volgens het UHT-procédé krijgen een subsidie van 3 frank per consumptie. Meer dan een kwart van de Vlaamse scholen kiest evenwel milieubewust voor retourflessen. Maar alleen de volle, gesteriliseerde melk wordt in glazen flessen verkocht. Uiterekend die melk valt buiten het bereik van de subsidieregeling. Een bizarre situatie. Dat vond ook VLD-europarlementslid Mimi Kestelijn-Sierens die begin juni in het Europees Parlement tekst en uitleg vroeg. En die niet kreeg. Fungerend Raadsvoorzitter Doug Henderson gaf toe dat de opmerking terecht was en stelde voor om bij federaal minister van Landbouw Karel Pinxten de zaak aan te kaarten. Die zou het dossier aanhangig kunnen maken bij de Europese Commissie om een wijziging van de betrokken verordening te bekomen. Benieuwd of minister Pinxten binnenkort de uitdaging aangaat...

Teveel aandacht voor selectieve inzameling

Recycling rules the world...

Ondanks alle inspanningen inzake selectieve inzameling blijft de totale hoeveelheid afval in Vlaanderen stijgen. Wordt de Vlaamse burger om de tuin geleid wanneer hem wordt gevraagd om alles zo netjes mogelijk gescheiden op de stoep te zetten?

Voor de milieubeweging is het al langer duidelijk: de aandacht die wordt besteed aan selectieve inzameling ervoor zorgt dat de modale burger de indruk krijgt dat afval beheersbaar is. BBL-afvalspecialist Bart Martens: "Door bepaalde afvalfracties, en vooral de wegwerpverpakkingen, huis-aan-huis en tegen lage kosten in te zamelen, wordt het wegwerpgedrag 'vergoeijkt'. Mensen krijgen onterecht de indruk dat ze voor het milieu de beste keuze maken omdat bijvoorbeeld hun wegwerpverpakkingen toch gerecycleerd worden". Dat het hier eerder gaat om 'downcycling', de vervaardiging van producten waar niemand op zit te wachten en echt een markt moet rond gecreëerd worden, wordt blijkbaar minder belangrijk geacht. Deze huis-in-huisinzameling verlaagt op die manier de drempel tot het aankopen van wegwerpverpakkingen en ontmoedigt thuiscompostering en de aankoop van herbruikbare verpakkingen.

Geen botervlootjes

Dat wil niet zeggen dat Bond Beter Leefmilieu tegen een beleid van selectieve inzameling en recyclage is. Martens: "Een systeem van selectieve inzameling en recyclage is zinvol zijn indien het aanvullend werkt op een preventiebeleid. Indien bijvoorbeeld GFT slechts selectief wordt ingezameld in wijken waar thuis- of wijkcompostering minder voor de hand ligt. Of voor wat betreft het verpakkingafval, indien het gaat om verpakkingen waarvoor herbruikbare alternatieven niet op de markt zijn". In die zin zit het blauwe-zak systeem van Fost-Plus, dat er trouwens gekomen is ter vervanging van een afvalpreventiebeleid, volkomen verkeerd in elkaar. Juist die verpakkingen waarvoor hervulbare alternatieven op de markt zijn, mogen met de blauwe zak van Fost-Plus worden meegegeven. Het gaat om plastic drankflessen, tetrabriks,... "Die verpakkingen waarvoor geen hervulbare alternatieven bestaan, bijvoorbeeld botervlootjes, en waarvoor selectieve inzameling en recyclage juist zinvol zou kunnen zijn, worden door Fost-Plus niet opgehaald en gerecycleerd" aldus nog Bart Martens. "Fost-Plus legt zich dus toe op de verkeerde verpakkingen. Gelukkig geeft het erkenningsdossier van Fost-Plus de gemeenten nu iets meer armslag om het beleid inzake selectieve inzameling naar eigen inzichten te wijzigen en beter te laten aansluiten bij het gemeentelijk afvalvoorkomingsbeleid".

Plus. Of men is bang om subsidies te verliezen omdat men in de gemeentescholen melk in flessen aanbiedt in plaats van in brikverpakkingen. De gemeente moet, zeker in de opstartfase van het voorkomingsbeleid, extra geld investeren. En dat ligt politiek vaak heel gevoelig". Maar er zijn ook nog andere mogelijke problemen die de invoering van een gemeentelijk preventiebeleid kunnen hinderen. Zo vertrekt een gemeentelijke preventiebeleid uiteraard niet van nul. Er is al een ophaling van afzonderlijke afvalstromen die niet of slechts gedeeltelijk kadert in een preventiebeleid, er zijn al bevoegdheidsoverdrachten aan de intercommunale, langlopende contracten met verwerkers en ophalers, vaak zijn er al sensibiliseringscampagnes opgezet voor sorteren en recycleren,... "Elk preventiebeleid vertrekt duidelijk van een bestaande toestand met een aantal mogelijke moeilijkheden", geeft Sodie Cloostermans toe. "Maar dat betekent niet dat je de situatie niet kan veranderen. Als je stap voor stap via sensibilisering het nieuwe beleid toelicht én daarvoor de medewerking van de diverse publieksgroepen vraagt, dan heeft een gemeentelijk afvalpreventieplan zeker kans op slagen".

Malle bespaart 4,5 miljoen

Eén van de gemeenten die in '96 besliste om werk te maken van een verregaande afvalpreventie is Malle. Een wijziging in het kostensysteem en de inzamelmethode van afval ging in april '97 van start. Ruim vooraf werd een langdurige sensibiliseringscampagne opgezet. Eén van de opvallende elementen in het preventieplan van Malle was de aanpassing van de prijzen voor restafval en grofvuil. Door een fikse verhoging van de prijs van de huisvuilzak en een prij-

zige sticker die verplicht op het aangeboden grofvuil moet worden aangebracht, trachtte men de hoeveelheid aangeboden afval te verminderen en burgers aan te moedigen meer afval naar het recyclagepark te brengen. Die duurdere huisvuilzak werd ondertussen ook al in enkele andere gemeenten ingevoerd. En vaak gaat die maatregel gepaard met een lagere huisvuilbelasting.

Een speciale folder, artikels in het gemeentelijk informatieblad en een aantal drukbijgewoonde informatievergaderingen zorgden in Malle verder voor de noodzakelijke overdracht van informatie. Begin '98 toonden de facturen alvast dat deze aanpak loont. Het aangeboden restafval was gedaald met 45%, het grofvuil met 53%. Ook de selectieve inzameling van papier en glas doet het steeds beter. Financieel gevolg: minder verwerkingskosten van afval, daling van de ophaalkosten en de personeelskosten,... Alles bij elkaar genomen had men in een scenario zonder afvalpreventie in '97 aan de uitgavenzijde 23 miljoen geteld, of 5,5 miljoen meer dan in '96. Dankzij de doorgedreven preventieaanpak blijven de uitgaven in '97 beperkt tot 14 miljoen, een besparing van 4,5 miljoen tegenover '96. Of hoe afvalpreventie niet alleen het milieu maar ook de gemeentekas ten goede komt...

Axi vzw, Molenstraat 16, 1700 Dilbeek,
Tel. 02/582.73.68., Fax. 02/582.94.83.,
e-mail: axi.dilbeek@village.uu.net.be

Stadsland vzw, Boomgaardstraat 215,
2018 Antwerpen,
Tel. 03/230.02.22., Fax. 03/230.90.19.,
e-mail: stadsland@glo.be

Ivago motiveert Gentenaars voor afvalpreventie. Koen Crucke en Walter Capiou geven het (goede) voorbeeld.

Ook de Gentse intercommunale Ivago deed de voorbije jaren inspanningen om preventie in praktijk om te zetten. De bevolking werd zoveel mogelijk tips aangereikt om in diverse situaties en omstandigheden afval te vermijden...

"Afvalpreventie vereist een gedragsverandering", aldus Koen Van Caimere van Ivago. "Dat betekent dat je de verschillende doelgroepen informatie moet aanreiken. In eerste instantie werden een aantal groepen zoals het eigen personeel, compostmeesters, de Stadswacht en wijkpolitie, de buurtcentra, migrantenwerkers, huisvestingsmaatschappijen en OCMW-medewerkers geïnformeerd over de achtergrond en de concrete in voering van het principe 'de vervuiler betaalt'. Een tweede stap bestaat erin dat er een vormingspakket wordt ontwikkeld zodat die publieksgroepen met hun leden een aantal thematische vormingsmomenten kunnen organiseren rond afvalpreventie". Veel aandacht ging alvast uit naar sensibilisering en informatieverschaffing in hoogbouwappartementen. Hiertoe werden liftaffiches aangebracht en specifieke folders bedrukt. Afvalconsulenten gingen ter plaatse uitleg geven over afvalvoorko-

ming en het sorteren van afval. 30 basisscholen van Gent en Destelbergen werken eveneens mee aan een Milieu-Team-project om de school milieuvriendelijker te maken en afval te voorkomen op school. Voor, tijdens en na deze doelgroepenaanpak krijgt de Gentenaar overigens alle mogelijke informatie over de preventie, sorteren en recupereren van afval via de Afvalkrant en een specifieke brochure over het principe 'de vervuiler betaalt'. Verder is er nog de gratis-publicatie 'Gids voor minder afval' en de campagne 'Afval, Gentenaars doen het met minder'. "Ook de Gentse Feesten werden aangegrepen voor een succesvol project met herbruikbare bekertjes met statiegeld", aldus een tevreden Koen Van Caimere. "In het najaar wordt een actie opgezet rond herbruikbare linnen draagtassen".

advertentie

samen
pakken
we het
afval aan

VLAR, de Vlaamse Maatschappij voor Afvalrecuperatie, speelt bij de uitvoering van het Vlaamse Afvalstoffenbeleid een sleutelrol. VLAR draagt in belangrijke mate bij tot de verkleining van de afvalberg en geeft selectief ingezameld afval een nuttige bestemming.

VLAR exploiteert sorteer- en verwerkingsinstallaties voor huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval. Selectief ingezamelde afvalstoffen krijgen er een aangepaste bewerking, die recyclage mogelijk maakt. De verwerking van de restfractie die overblijft na de selectieve inzameling, gebeurt met milieuverantwoorde technieken.

VLAR participeert als industriële partner in intercommunale en provinciale structuren, en werkt zo mee aan de uitvoering van het Vlaamse Afvalstoffenbeleid.

VLAR nv • Dijle 17 a • B-2800 MECHELEN • Tel. (015)28 80 00

Stad Leuven werkt aan duurzaam beleid via eigen Lokale Agenda 21

Eind vorig jaar besloot het Leuvense stadsbestuur gevolg te geven aan de oproep van de Verenigde Naties om een Lokale Agenda 21 op te stellen. Dergelijke agenda is een lokaal actieplan om op een duurzame wijze - ecologisch verantwoord, sociaal rechtvaardig en economisch haalbaar - de 21ste eeuw binnen te stappen. Bond Beter Leefmilieu werd hiervoor als extern adviseur aangetrokken. BBL-medewerker Stefaan Claeys: "In een brede bevraging binnen de stadsdiensten en allerlei verenigingen, adviesraden, instellingen en bedrijven uit het Leuvense

peilden we naar de beleidsdaden die reeds in de richting van duurzame ontwikkeling gingen. Tevens noteerden we waar er nog lacunes bestaan. Enkele rake punten kwamen hieruit naar voor".

Dit proces resulteerde eind juni in de goedkeuring van een eigen Lokale Agenda 21, die voor 1998 reeds een zestal concrete actiepunten bevat. Zo wil de stad werk maken van interne milieuzorg binnen de eigen administratie. Verder wordt er de aanleg van een geboortebos voorzien. In het kader van het samenwerkingsverband met de stad Nakuru (Kenia) - modelproject

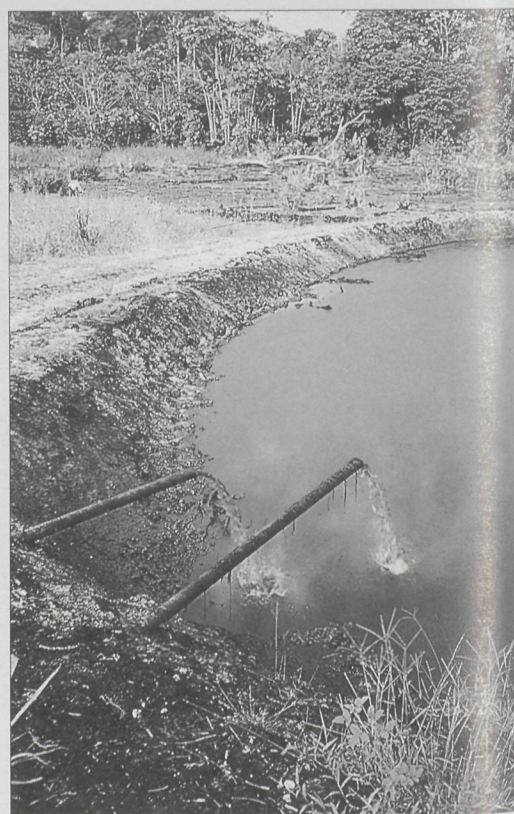
van de VN rond lokale duurzame ontwikkeling - wordt meegewerkt aan de renovatie van een sociale woonwijk ter plekke. Leuven wil tevens actief het wonen in de woonkernen van haar grondgebied bevorderen. De uitwerking van een integraal waterplan wordt één van de prioritaire acties.

Een meer structurele maatregel betreft tot slot de ondertekening van de optie 7 van het milieuconvenant met de Vlaamse overheid. In ruil voor een financiële tegemoetkoming verbindt de stad zich ertoe om actieplannen op te maken rond de thema's afvalpreventie, hemelwater, duurzame grondstoffen, bestrijdingsmiddelen en energiegebruik. In de loop van de komende maanden zullen deze plannen in detail uitgewerkt worden.

Danny Jacobs

Ook Leuven maakt werk van een Lokale Agenda 21. Stroomt er binnenkort dan ook een frisse Stella uit de tapkraan van de lokale stamminee in het Keniaanse Nakuru?

De blauwe telefoongidsen zijn dood en begraven. Een kostenplaatje van 9 miljard frank én het aanhoudende protest vanuit de milieubeweging, deden de dubbele bedeling van telefoongidsen de das om. BBL heeft de winning-mood alvast stevig te pakken. Men weze gewaarschuwd. Wie volgt?

Na De Post, gaat ook Belgacom door de knieën 'Oorlog om telefoongidsen is voorbij'

Het niet respecteren van anti-reclamesticker door De Post en de dubbele bedeling van telefoongidsen door Belgacom en Promedia waren jarenlang een doorn in het oog van de milieubeweging. BBL liet dan ook niet na deze schandelijke afvalproblematiek met alle middelen aan de kaak te stellen. Even leek het wel een gevecht van David tegen Goliath. Tot dan begin april De Post door de knieën ging na een actiegericht eindoffensief van BBL voor het sorteercentrum van Antwerpen X. Succes nummer één.

Maar ook overwinning nummer twee bleef niet lang uit. Op woensdag 17 juni ontvingen wij een informeel telefoontje ergens uit de Belgacomtoren aan de Brusselse Jacqmainlaan. Een bericht dat een dag later in de dagbladen werd bevestigd. Blijkt nu dat ook aan de absurde dubbele uitgifte van telefoongidsen, die al vier jaar duurt, wellicht volgend jaar een einde komt. Aartsrivalen, Promedia, uitgever van de Gouden Gids en Belgacom Directory Service (BDS), het telefoongidsenfiliaal van onze nationale telefoonmaatschappij, sloten daartoe een overeenkomst.

Promedia en BDS gaan vanaf mei 1999 samen de witte alfabetische telefoongidsen en de gele beroepengids uitgeven. De samenwerking komt erop neer dat BDS stopt met de uitgave van zijn blauwe gidsen. In ruil daarvoor krijgt Belgacom een niet nader vermeld percentage op de omzet die de Gouden Gids van Promedia haalt. Zonder meer een winstgevende afspraak.

Opvallend is dat Belgacom nu zeer opvallend met het milieuarargument zwaait. Belgacom-woordvoerder Charlotte Piens: "De markt en de consumenten vroegen om één gids, niet om twee. De verdwijning van onze blauwe gids is overigens een besparing van 13.000 ton papier per jaar". Opvallend toch wel. Immers, in december 1996 voerde Bond Beter Leefmilieu nog actie voor het Belgacomgebouw in Brussel om de papierverspilling ten gevolge van de dubbele uitgave van telefoongidsen aan de kaak te stellen. Een actie die heel wat media-aandacht kreeg en Belgacom tot een zeer bitsige reactie aanzette. Toch viel het tij niet meer te keren. In het zog van de BBL-actie groeide de tegenstand uit de hoek van lokale overheden. Naar het voor-

beeld van de stad Leuven en de provincie Vlaams-Brabant werd steeds meer overwogen een extra belasting te heffen op deze publicaties. Toen de federale minister-raad op 12 juni '98 besliste dat het dubbel uitgeven van een 'witte gids' niet langer een wettelijke verplichting was, was het nog amper een week wachten op een verandering in het telefoonboekenlandschap.

Blijkbaar liepen er al lang discrete toenaderingscontacten tussen BDS en Promedia, nadat het laatste bedrijf vorig jaar van ITT werd overgenomen door het Nederlandse uitgeversconcern VNU. Immers, de activiteiten van BDS waren zwaar verlieslatend. Er werd jaarlijks meer dan een miljard geïnvesteerd. Daartegenover stond dat BDS nooit echt winst maakte. De kosten binnen het bedrijf liepen volgens berekeningen van De Morgen zelfs op tot bijna 9 miljard frank. Niet te verwonderen dat de concurrenten elkaar weer in de armen vielen. Tot zover de kroniek van een mislukt uitgeversavontuur. De oorlog om de telefoon-gidsen is voorbij.

Danny Jacobs

Op weg naar een milieuvergunning zonder inspraak en beroepsmogelijkheden?

De milieuwetgeving en het vergunningsbeleid liggen zwaar onder vuur. Het Milieuvergunningsdecreet, en zijn uitvoeringsbesluiten VLAREM I en II, hebben tot doel om de negatieve milieueffecten van activiteiten of bedrijven voor mens en milieu te voorkomen of te beperken. Er is geregeld kritiek op het decreet. Bedrijven beschouwen de opgelegde verplichtingen, zoals de aanvraag van de milieuvergunning, soms als tijdrovend en ingewikkeld. Ze hebben moeite om in de dikke pakken reglementering terug te vinden wat van hen wordt verwacht. Tal van socio-economische groepen dringen daarom aan op een 'deregulering' die de administratieve rompslomp voor de bedrijven moet tegengaan. De milieubeweging kan zich echter niet van de indruk ontdoen dat er ook andere verborgen bedoelingen spelen. Vlottere procedures, met o.a. minder inspraak- en beroepsmogelijkheden voor omwonenden en milieuverenigingen, moeten er ook voor zorgen dat ondernemingen op minder ongewenst succesvol protest tegen vergunningsaanvragen opboksen.

De MiNa-Raad ging in op deze discussie naar aanleiding van een advies over de voorstellen van de Commissie Bocken (de ICHM) over het Milieuvergunningsdecreet. De Raad pleit ervoor om inderdaad werk te maken van een modernisering gebaseerd op de kwaliteitsvolle ICHM-voorstellen.

De MiNa-Raad vindt het vernieuwend en positief dat het voorontwerp algemene regels oplegt die de overheid in acht moet nemen wanneer ze beslist over vergunningen en exploitatievoorwaarden voor een activiteit. Dit spoor is de toekomst van het milieurecht. Het verhoogt de rechtszekerheid, bevordert de gelijke behandeling, verbetert de voorspelbaarheid van de eisen die aan activiteiten worden opgelegd en vermijdt mogelijk dat een grote hoeveelheid detailregelgeving ontstaat.

Bron- en effectgericht milieubeleid

De exploitanten moeten steeds gebruik maken van de 'beste beschikbare technieken' die geen overmatige kosten met zich meebrengen. Voorwaarden moeten zoveel mogelijk het te bereiken milieudoel aangeven, slechts in bepaalde gevallen moeten ze ook de te gebruiken middelen opleggen. Nieuw is dat de Vlaamse regering de mogelijkheid krijgt om instructies te geven aan de overheden die vergunningen afleveren. Het voorontwerp beschrijft verder welke soorten normen er zijn (emissienormen, ontwerp- en constructienormen, bedrijfs- en gebruiksnormen, veiligheidsafstanden,...) en geeft telkens aan in welke gevallen ze kunnen worden opgelegd en hoe ze moeten worden uitgedrukt en aangepast. Tenslotte worden spelregels ingevoerd om bron- en effectgericht milieubeleid beter op elkaar af te stemmen.

Vergunning op hoofdlijnen

De MiNa-Raad is het eens met het vernieuwende voorstel om een systeem van 'integrale voorwaarden' in te voeren. Bedoeling daarvan is om per bedrijfstak een pakket rechtstreeks werkende exploitatievoorwaarden te ontwikkelen dat alle vormen van hinder voorkomt of beperkt. Dit pakket maakt de vergunning overbodig. Het instrument is volgens de MiNa-Raad enkel bruikbaar voor kleinere activiteiten met goed gekende, vrij beperkte milieueffecten die met standaardvoorschriften kunnen worden voorkomen of beperkt. Een voordeel van het nieuwe systeem is dat bedrijfjes weten wat ze moeten doen voordat ze met een bepaalde activiteit starten. Bovendien bespaart dit systeem de overheid een hoop werk. Voor grote bedrijven stelt de MiNa-Raad een vergunning op hoofdlijnen voor. Dit is een vergunning die wel voorschrijft welke milieudoelstellingen het bedrijf moet halen, maar niet met welke middelen dit moet

gebeuren. Grote bedrijven krijgen zo meer ruimte om zelf uit te zoeken hoe ze hun milieueffecten kunnen beperken. De overheid, die soms niet de kennis in huis heeft om de werking van grote bedrijven te volgen, kan zich concentreren op de resultaten die de bedrijven moeten halen. Alleen de bedrijven die een officieel erkend milieuzorgsysteem hebben, komen volgens de Raad in aanmerking voor de 'vergunning op hoofdlijnen'.

Beroepsrecht ingeperkt?

In de lijn van een vroeger advies vraagt de MiNa-Raad dat de overheid de milieu-, captatie- en grondwatervergunningen op korte termijn zou integreren in één vergunning. Het voorontwerp maakt deze en andere integraties mogelijk. In gevallen waarin integratie niet mogelijk is, vraagt de Raad aan de Vlaamse regering om vergunningsprocedures te harmoniseren op basis van een 'model-procedure'. Per gemeente, per provincie en voor het gewest, moet er één vergunningsloket komen. Dit loket moet de draaischijf zijn voor alle contacten over vergunningverlening tussen overheid en burgers.

De Raad herinnerde eraan dat ook een goede handhaving van cruciaal belang is voor een goed vergunningsbeleid. Een goede organisatie en samenwerking van de controlerende instanties en een correcte afhandeling van klachten maken daar deel van uit.

Binnen de MiNa-Raad bestond onenigheid over de mogelijkheid die buurtbewoners of milieuverenigingen moeten krijgen om beroep aan te tekenen tegen een vergunningsbeslissing. De milieubeweging wil een uitbreiding van het recht en een vereenvoudiging van de formaliteiten. Openbaarheid en inspraak zijn voor hen een fundamenteel democratische recht. De boerenbond vindt het terecht dat het beroepsrecht wordt ingeperkt. ABVV, ACV, NCMV en VEV nemen een tussenpositie in. Alle leden erkennen echter dat een procedureslag rond de vergunning niet altijd de juiste oplossing is. Ze vinden dat de overheid werk moet maken van het voorkomen en beheersen van conflicten rond hinderlijke bedrijven.

De MiNa-Raad erkent het belang van een stabiel rechtssysteem en begrijpt de vraag naar een periode zonder wijzigingen aan de vergunningsregeling. Daar staat tegenover dat het huidige regime zowel inhoudelijk als technisch op tal van punten kan verbeteren. De Raad kiest daarom voor vernieuwing. Die moet evenwel grondig worden voorbereid en niet overhaast worden ingevoerd. Het voorontwerp biedt daarvoor een goed uitgangspunt. Het is technisch-juridisch beter en eenvoudiger dan het bestaande systeem en bevat bovendien reeds een groot deel van de wenselijke verbeteringen.

Rik De Baere

Om het met de woorden van bonds-trainer Georges Leekens te zeggen: 'Never change a winning team!'. Daar kunnen we inkomen en vandaar dat we ook deze maand een interessant boekenpakket hebben klaarliggen voor wie erin slaagt de juiste oplossing van onze puzzel te vinden. Het principe is eenvoudig: roostertje invullen, letters uit de groene vakjes overplaatsen naar het rooster én insturen die handel. Stuur uw oplossing naar ons adres: Bond Beter Leefmilieu, Milieurama-puzzel, Tweekerkenstraat 47, 1000 Brussel. U kan al aardig uit de voeten met elektronische post? Mooi zo! Mail ons dan uw oplossing naar bblv@pophost.eunet.be Misschien krijgt u met wat geluk één van onze boekenpakketten thuisbezorgd.

Dirk Serneels

Astronomie	Stekelig knaagdier	Grote bij	Bleek	Bevestiging	Duitse stad	Een vraagstuk oplossen
			Loofboom	Grote afstand	Muzieknoot	Geestdrift
Behoeftig	Sneeuwvoertuig	Gedorste halm		Verharde huid		
	Zeer klein	Plaats in Henegouwen		Plaats	Dwaas	
Jongensnaam		Stuk hout			Kreunen	Voorzetel
Zangstem		Eenheid voor stralingsdosis				Onaangenaam
			Loven			Reeds
			Reinigingsmiddel			
Zuid-Franse stad				Spinsel		
Persoonlijk voornaamwoord				Aanvankelijk		
	Grote loopvogel			Week		
	Glorie			Antwerpse winkelstraat		
Grafvaas		Zijrivier van de Dijle				Op welke wijze
Verenigde Naties (afk.)		Erfelijke factor				
		Gesponnen draad				Inhoudsmaat (afk.)
		Op deze wijze				Meester
Aanwijzend voornaamw.			Muzieknoot		Muzieknoot	
Betogen						

Oplossing van het vorige nummer: VUILNISZAK

			K						W	
--	--	--	---	--	--	--	--	--	---	--

advertentie

STAAT UW VUILNISZAK AL OP DIEET?

Wist u dat het een klein kunstje is om het afval van uw gemeente te vierenderlen? Gemeenten die sorteren kunnen hun afvalberg gevoelig verkleinen. Samen met de aparte ophaling van natte of droge fractie, doet het thuiscomposteren het restafval halveren. Toch is sorteren alleen niet voldoende.

Kringloopcentra geven op een leuke manier een tweede leven aan spullen die anders verloren gaan. Mogelijkheden zijn er genoeg om in uw gemeente afval te voorkomen met een boodschappentassenactie, milieuzorg op de kantoren, een stickercampagne tegen reclaimedrukwerk, een brooddozenactie op school...

De OVAM werkt aan een handleiding die u in de toekomst kan helpen bij afvalvoorkomingsbeleid.

SAMEN ZETTEN WIJ UW VUILNISZAK OP DIEET !

OPENBARE AFVALSTOFFENMAATSCHAPPIJ VOOR HET VLAAMSE GEWEST
KAN. DE DECKERSTRAAT 22-26 • 2800 MECHELEN
TEL. 015/28.42.84 • FAX 015/20.32.75

Fietsen zit in de lift. De Tour mag dan al overschaduwd geweest zijn door tal van onfrisse dopingpraktijken, dat weerhoudt de modale Vlaming er alvast niet van om voor korte afstanden steeds meer gebruik te maken van de fiets. Fietsen is leuk, gezond én ontspannend. Maar, in tegenstelling tot pakweg zijn Nederlandse collega, heeft de Vlaamse fietser het niet onder de markt.

Meer zelfs, vaak is fietsen in Vlaanderen ronduit gevaarlijk. Nauwelijks fietspaden of -voorzieningen en, als die er al zijn, liggen ze er vaak erbarmelijk bij. Maar er lijkt verandering op komst...

36

Wat is er leuker dan op een zonnige zondagnamiddag lekker rond te toeren langsheen een waterloop in de buurt? Zachtjes wegglijden over een jaagpad... Of kilometerslang fietsen langsheen een oude spoorwegbedding, temidden groen en struiken om achteraf bij een gezellige afspanning de dorst te lessen met het nodige gerstenat? Vlaanderen mag dan wel niet meteen geboekstaafd staan als de meest groene regio op onze planeet, toch vind je ook hier nog voldoende oude spoorwegtracé's, jaagpaden of buurtwegen die alles bij mekaar een degelijk 'netwerk van groene wegen' vormen. Waar heel wat mee te doen valt. Dat is alvast de mening van o.m. de West-Vlaamse Vereniging voor Vrije Tijd en het Komitee Milieu en Mobiliteit (Komimo). Zij sloegen een tijd geleden de handen in elkaar en gaven samen een schot voor de boeg om de diverse betrokken partijen te overtuigen van het belang van groene wegen. "Zowel vanuit recreatief als vanuit functioneel oogpunt zijn jaagpaden, oude spoorwegen en buurtwegen uitermate geschikt voor fietsers en wandelaars", steekt Komimo-woordvoerder Bram Dousselaere van wal. "Zo stellen we vast dat die groene wegen gebruikt kunnen worden voor korte verplaatsingen te voet of per fiets, bijvoorbeeld om met de fiets naar school te gaan of om tijdens het weekend in een gemeente in je buurt boodschappen te gaan doen".

Uiteraard speelt ook, en misschien wel vooral, het toeristisch-recreatieve aspect een rol. "Heel zeker", geeft ook Bram Dousselaere toe. "We stellen vast dat er overal in Vlaanderen initiatieven worden genomen die het recreatieve gebruik van de fiets willen promoten. Er zijn de diverse regionale landschappen die fietsroutes en fietsnetwerken gaan uittekenen langsheen waardevolle natuurgebieden, typische dorpen of historische cultuursteden. Ook tal van andere instanties doen inspanningen om het fietstoerisme aan te zwengelen en op die manier het toeristisch-recreatieve potentieel van hun regio te promoten. Op zich zijn dit allemaal interessante initiatieven die echter een meerwaarde zouden krijgen wanneer ze worden geïntegreerd in een Vlaams netwerk van groene wegen".

Gevaarlijke uitvalswegen

Eén van de voorbeelden van zo'n regionaal fietsnetwerk vind je in West-Vlaanderen. Daar werkte de West-Vlaamse Vereniging voor Vrije Tijd aan een specifiek routenetwerk van 25 fietsroutes.

Met de fiets langsheen Vlaamse groene wegen

Oude spoorwegen en jaagpaden geschikt terrein voor zacht

"Vorig jaar telden we zo'n 1.000.000 fietsers in onze provincie", aldus een fiere Fernand Peuteman, gedeputeerde voor toerisme in West-Vlaanderen en voorzitter van Westtoerisme vzw. "Fietsen is een heel populaire recreatievorm, meer dan de helft van de West-Vlamingen ging in '96 eens fietsen. Onze provincie is bovendien een uitstekende regio voor de recreatieve fietser. De landschappelijke kwaliteiten zijn prima met een vlak tot zachtglooiend landschap waarin ook de niet-geoefende recreant aan zijn trekken komt". Toch wijst Peuteman ook op een aantal knelpunten waarmee zo'n provinciaal fietsroutenetwerk te kampen heeft. "Vooral de bereikbaarheid van het platteland vanuit de stedelijke centra is een probleem. Drukke uitvalswegen bemoeilijken vaak verkeersveilige wegverbindingen voor fietsers. In die optiek loont het wellicht de moeite om de vraag te stellen in hoeverre er werk kan worden gemaakt van ontsluitingswegen voor fietsers, ontkoppeld van het autowegennet. Wellicht kunnen oude spoorweglijnen en jaagpaden hier een oplossing bieden".

errein
chte weggebruiker

Varkensstal of maïsveld

Ook Limburg laat zich uiteraard niet onbetuigd. Daar is het Regionaal Landschap Kempen en Maasland, dat sinds '90 probeert om op basis van het aanwezige natuurschoon het toerisme in Limburg aan te zwengelen, initiatiefnemer van een ietwat origineel fietsnetwerk. "In eerste instantie omdat zo'n fietsroutenetwerk voor ons geen doel op zich is", argumenteert projectcoördinator Johan Van Den Bosch. "Het is een middel om mensen op een leuke en ontspannende manier te laten proeven van de rijkdom van de Limburgse natuur. Al teveel worden er in Vlaanderen fietsroutes uitgestippeld waarlangs eigenlijk niks te beleven valt. Een gezonde dosis zelfkritiek is hier alvast op zijn plaats. Je hoeft je regio heus niet als uniek te bestempelen als je een fietsroute uitstippelt die voor het grootste deel doorheen maïsvelden en langs varkensstallen passeert. Bovendien dienen allerlei evenwichten gevonden te worden. Zo gebeurt het al te vaak dat elke 'histori-

Rustig wandelen of fietsen langs een oude spoorwegbedding of een jaagpad. Maar zo'n 'groene wegen' zijn ook prima geschikt om op een leuke manier naar school te fietsen of boodschappen te doen.

sche' kerk wordt aangedaan of dat iedere horecazaak absoluut zijn graantje wil meepikken".

Het fietsroutenetwerk van het Regionaal Landschap Kempen en Maasland onderscheidt zich bovendien nog op een andere manier van de traditionele fietsroutes. "Precies omdat je als recreant kan kiezen waar je je route begint", legt Johan Van Den Bosch uit. "Daarbovenop hebben we nog een permanent onderhouds- en toezichtsteam dat de kwaliteit van de routes in het oog houdt. Twee arbeiders zijn fulltime op het netwerk aanwezig om beschadigde of verdwenen signalisaties te herstellen, snoei- en maaierwerk uit te voeren,... Met een patrimonium van zo'n 3.000 signalisatieborden en een totale lengte van 500 kilometer is dat geen overbodige luxe". En deze manier van werken werpt blijkbaar zijn vruchten af. Zo werden op jaarbasis 600.000 fietsers op het netwerk geteld, gingen de voorbije 3 jaar ongeveer 70.000 fietskaarten over de toonbank en steeg het baliebezoek bij VVV's van 20 tot 40%. Toch waarschuwt Johan Van Den Bosch voor overdreven optimisme: ►

"Dit succesverhaal is niet louter een verhaal van de aanleg van goede infrastructuur, wel van een globale visie. Het zou dan ook verkeerd zijn om ervan uit te gaan dat je, elders in Vlaanderen, een identiek netwerk kan realiseren. Het lijkt ons essentieel dat je eerst uitgaat van de kwalitatieve mogelijkheden van een regio op toeristisch-recreatief vlak, vooraleer je beslist om heel Vlaanderen te doorsnijden met groene wegen". Een mening die wordt gedeeld door Urbain Claes, administrateur-generaal van Toerisme Vlaanderen: "Het succes van bestaande routes bewijst dat toerisme en natuur kunnen samengaan. Maar het komt erop aan goed uit te kijken dat het toerisme precies die natuur niet naar de keel grijpt. Het zou van een overdreven optimisme getuigen om het toeristisch belang van fietstoerisme te gaan overschatten".

38

Eerst de bus, dan de fiets

Dat fietswegen, wandelpaden, kerkwegels, spoorwegbeddingen, jaagpaden, buurt- en voetwegen heel wat mogelijkheden bieden voor de uitbouw van mooie routes, daar lijkt iedereen het over eens. Maar is iedereen even eensgezind om die fietsroutes ook een functionele bestemming te geven? Om ze, anders gezegd, ook te promoten voor de 'dagelijkse' gebruiker die zijn fiets gebruikt voor korte verplaatsingen naar school, werk, boodschappen,... Volgens Bram Dousselaere van Komimo moet alvast eerst aan een aantal voorwaarden worden voldaan vooraleer recreatief en functioneel fietsverkeer kunnen worden gecombineerd: "De uitgebouwde fiets- en voetgangersnetwerken dienen aan te sluiten op bestaande infrastructuur zoals stations of bushaltes. Tegelijk moeten die fietsroutes er ook voor zorgen dat verschillende centra met elkaar verbonden worden zodat bestemmingen makkelijker bereikbaar worden gemaakt. En er moet ook worden gewerkt aan de overstapmogelijkheden op andere vervoermiddelen zoals bus, tram of trein". Eén en ander vergt bijgevolg een duidelijk beleid. Ligt hier een taak voor het Vlaamse beleidsniveau? "Vooraleer je echt werk kan maken van zo'n groen netwerk is er in ieder geval nood aan een degelijke inventarisatie van de bestaande infrastructuur", geeft Filip De Rijck van de Mobiliteitscel van de Vlaamse verkeersadministratie aan. "Maar ik ben ervan overtuigd dat dit vooral een taak is van de provincies. De Vlaamse overheid kan wel een beleidskader scheppen maar de uitwerking van zo'n netwerk van groene wegen wordt toch best op provinciaal niveau aangepakt. Ze kunnen op die manier ook worden ingepast in de provinciale en gemeentelijke structuur- en mobiliteitsplannen".

Piet Decoster / foto's: Luc Verhaegen

Wallonië
maakt
werk
van

2.000
kilometer
'trage
wegen'

Uiteraard wordt niet alleen in Vlaanderen gewerkt aan een netwerk van groene wegen. In Spanje heb je 'Vias verdes', in Engeland heeft men het over 'Sustainable Transport' en in de Verenigde Staten spreekt men over 'Rails to trails'. Ook Wallonië laat zich niet onbetuigd. Daar ging men 3 jaar geleden al van start met het Ravel-project.

Ravel staat voor 'Reseau Autonome de Voies Lentes' en wil op termijn 1.000 kilometer oude treinwegen en 1.000 kilometer jaagpaden inrichten als 'trage wegen' voor zachte weggebruikers zoals wandelaars, fietsers, ruiters, andersvaliden,... Het project is een initiatief van Chemins du Rail en wil het niet-gemotoriseerde verkeer in Wallonië maximaal promoten. Bedoeling is om jaarlijks ongeveer 50 kilometer oude

Zachte recreatie en natuurbehoud.

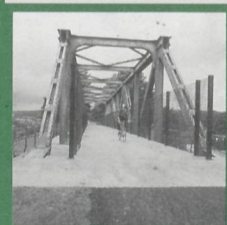
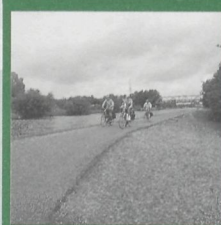
Wie bedreigt wat?

De koord tussen natuur en toerisme is vaak heel slap om op te dansen. Ook in Vlaanderen. De vraag kan dan ook worden gesteld of de schaarse Vlaamse natuur die toenemende druk van recreatie eigenlijk wel aankan?

Het is maar hoe je 't bekijkt uiteraard. Voorstanders zeggen dat natuurgerichte recreatie er precies voor kan zorgen dat het draagvlak voor natuurbehoud op die manier kan worden vergroot. Tegenstanders zijn er dan weer van overtuigd dat je op die manier de al schaarse natuur in Vlaanderen nog meer naar de knoppen helpt. Ook binnen de natuurbehoudsbeweging zijn de meningen wel eens verdeeld. Zo heeft de Stichting Limburgs Landschap (SLL) het bijvoorbeeld niet zo begrepen op de manier waarop het Regionaal Landschap Kempen en Maasland zijn fietsnetwerk in de regio uitbouwt. "Je hoeft mensen niet zonodig in een zetel middenin een natuurgebied te droppen", liet SLL-voorzitter Pierrot Van Haelst vorig jaar in Milieurama nog optekenen. "Ik geloof dat natuurbeheerders terecht de situatie met argusogen volgen", argumenteert projectleider Johan Van Den Bosch. "In het sterk verstedelijkte Vlaanderen is er geen plaats voor nieuwe verharde fietswegen ten behoeve van toerisme, althans wanneer dit niet kan leiden tot extra-investeringen in een kwaliteitsverbetering voor natuur en landschap. In het andere geval is dit altijd een achteruitgang. Het klopt dat toeristisch waardevolle natuur gauw het slachtoffer kan worden van zijn eigen succes".

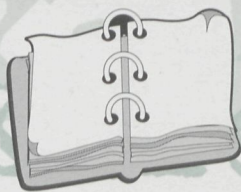
Of dat de voorbije jaren ook in Limburg het geval was, wil Johan Van Den Bosch echter niet gezegd hebben: "We hebben hier in Limburg ook te maken met een heel specifieke situatie. De voorbije jaren heeft een aantal projectontwikkelaars alles in het werk gesteld om hier enkele megalomane recreatieprojecten zoals

Center Parcs of Fenix te kunnen realiseren. Om daar een dam te kunnen tegen opwerpen, moet je met dezelfde wapens strijden. Concreet moet je kunnen bewijzen dat je ook met zachte recreatie het toerisme, en dus de tewerkstelling, kan aanzwengelen".

spoorweglijnen te herwaarderen, aanvullend worden ook jaagpaden en buurtwegen ingericht. Ravel wil ook zoveel mogelijk een aansluiting verzekeren op een eventueel Vlaams netwerk van groene wegen. Zo wordt nu bijvoorbeeld al werk gemaakt van een gezamenlijk fietspad tussen Ronse, Kluisbergen, Avelgem en Doornik. Ook zal het binnenkort mogelijk zijn om zonder onderbreking van Namen naar Tienen en Diest te fietsen.

Een beschrijving van de reeds gerealiseerde fietsroutes van Ravel vind je in de 'Guide des Chemins du Rail'. Te bestellen bij Chemins du Rail asbl, Gare de Namur, boîte 27, 5000 Namur. Kostprijs: 599 frank.

Kalender

Natuurbeschermingsdag bezoekt Viroinval

'Geen grenzen voor de natuurparken'. Dat is het motto van de 45ste Nationale Natuurbeschermingsdag die dit jaar wordt georganiseerd op zondag 6 september te Viroinval en Doische. Bedoeling is om in de schitterende omgeving van het Parc Naturel Viroin-Hermeton van gedachten te wisselen over de grensoverschrijdende en intergewestelijke samenwerking inzake natuur- en landschapsbeheer. Tijdens een colloquium wordt o.m. toelichting gegeven bij het Vlaamse decreet voor natuurbehoud, grensoverschrijdende natuurparken en regionale landschappen. In de namiddag zijn er een aantal geleide excursies in het natuurpark Viroin-Hermeton dat pas heel recent door de Waalse regering als natuurpark werd erkend. Je vindt er een bijzonder grote biologische diversiteit in heel gevarieerde landschappen met een zeer rijke fauna en flora.

i Nationaal Verbond voor Natuurbescherming vzw,
Populierenlaan 21,
2630 Aartselaar,
Tel. 03/888.43.23.

Hoe realistisch is Warmte Kracht Koppeling?

Op dinsdag 15 en woensdag 23 september organiseert Belcogen, het promotieorgaan voor Warmte Kracht Koppeling (WKK), twee informatiesessies over de haalbaarheid van WKK voor bedrijven. Er worden een aantal haalbaarheidsstudies gepresenteerd van bedrijven zoals Kraft Jacobs Suchard in Halle, kaasmakerij Passendale of het Algemeen Ziekenhuis in Brugge. Op 23 september wordt specifiek

Natuur 2000 op zoek naar vleermuizen

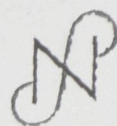
Reeds 14 jaar beheert Natuur 2000 het fort-domein van Oelegem in de Antwerpse Voorkempen. In de loop van die tijd is het

domein van 4,5 ha uitgegroeid tot één van de belangrijkste winterverblijfplaatsen voor vleermuizen, vorige winter bijvoorbeeld verbleven er meer dan 700. Toch blijven vleermuizen in Vlaanderen ernstig bedreigd, vooral door het gebruik van pesticiden en het verdwijnen van geschikte verblijfplaatsen. Om het belang van vleermuizen te onderlijnen, organiseert Natuur 2000 elk jaar een aantal 'Open Vleermuisavonden'. Dit jaar is dat op zaterdag 5 en 19 september. Je kan dan tijdens een diavoorstelling kennis maken met het mysterieuze leven van vleermuizen om ze achteraf tijdens een wandeling zelf te gaan zoeken. Zo krijg je een demonstratie van de vleermuizen-zendetector, een toestel dat vleermuizen in het donker kan opsporen op basis van ultrasone geluiden. Wie wil deelnemen, betaalt 100 frank. Je krijgt dan ook een informatieve brochure over het leven van vleermuizen.

i Water-Energik-Vlario (WEL),
Marktplein 16, 2110
Wijnegem,
Tel. 03/353.72.53.,
Fax. 03/353.89.91.,
e-mail:
wel@club.innet.be

ingegaan op de financiering van WKK en wordt in primeur een voorstelling gegeven van de nieuwe regeling van Distrigas voor goedkope leningen voor gasgestookte WKK. De studietoets van 15 september wordt georganiseerd in het Crown Plaza Hotel te Antwerpen, op 23 september moet je naar De Jachthoorn aan de Doornstraat 11 te Kontich. De prijs bedraagt telkens 1.500 frank per persoon.

Wandelen met Napoleon

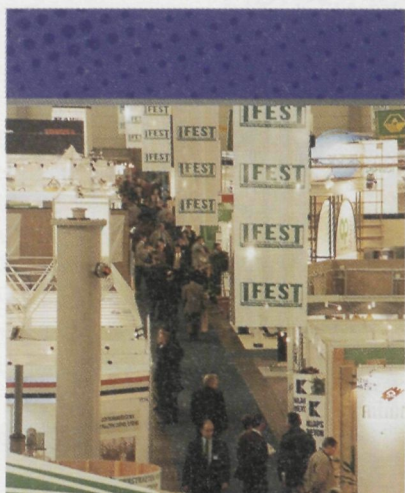
De komende weken kondigen zich voor de Koninklijke Vereniging voor Natuur en Stedenschoon best wel druk aan. Op vrijdag 4 september wordt er in de voetsporen van Napoleon gewandeld langsheen de Antwerpse 'Route Napoleon': een bezoek aan zijn vroegere residentie en de door Napoleon uit hun klooster verdreven Theresianen staat op de agenda. Enkele dagen later, op 6 september, trekt Natuur en Stedenschoon met de bus naar de Nationale Natuurbeschermingsdag in Viroinval. En op maandag 7 september kan je in de Syndicale Kamer van de Bouwnijverheid in Antwerpen gaan kijken naar een diavoordracht over 'Feest', het centrale thema van de Open Monumentendag van 12 en 13 september.

i Koninklijke Vereniging voor Natuur en Stedenschoon vzw,
Kon. Astridplein 24,
2018 Antwerpen,
Tel. & Fax. 03/232.35.31.

Een eigen reservaat op school?

Misschien bent u van plan om in het volgende schooljaar in de buurt van uw school werk te maken van de inrichting en het beheer van een natuurreervaat? Zo'n 'educatief reservaat' is in ieder geval een ideale manier om kinderen op een spontane en veilige manier de leefwereld van planten en dieren te leren ontdekken. Op woensdag 30 september organiseert het Provinciaal Instituut voor Milieu Educatie (PIME) uit Lier een studienamiddag voor leerkrachten en directieleden van lagere scholen die werk willen maken van zo'n educatief reservaat. Vooral het didactisch gebruik van zo'n reservaat komt aan bod. De studienamiddag omvat dan ook een bezoek aan het reservaat van de basisschool Dagpauwoog te Koningshooikt. Er wordt heel concreet gekeken op welke manier je met kinderen educatief kan werken rond het biotoop water.

i Provinciaal Instituut voor Milieu Educatie (PIME),
Mechelsesteenweg 365,
2500 Lier, Tel. 015/31.95.11.,
Fax. 015/31.58.50.,
e-mail: pime@club.innet.be

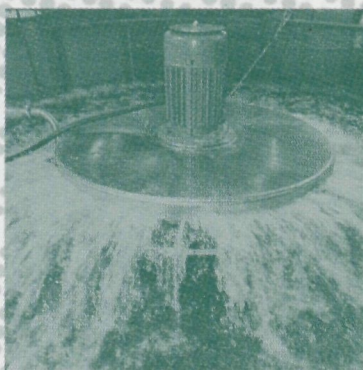
Als milieuspecialist
wenst u natuurlijk
steeds op de hoogte
te zijn, nieuwe
oplossingen te
ontdekken en met
collega's van ge-
dachten te wisselen.
En waar kan u dat
beter dan op IFEST,
de referentiebeurs
in de BENELUX.
Meer dan ooit geeft
IFEST u het volledige
overzicht van wat
de sector te bieden
heeft. Het nieuwe
energielukkig en
-congres maken
IFEST '98 bovendien
nog meer
de moeite waard !

meer info?

**Is milieu uw job?
Dan is IFEST
uw beurs !**

IFEST
INTERNATIONAL TRADE FAIR FOR
ENVIRONMENTAL & SAFETY TECHNOLOGIES

20 - 23 / 10 / 1998

Voor meer info, stuur of fax onderstaande bon ingevuld naar Flanders Expo NV
Maaltekouter 1 • B-9051 Gent • België • info +32(0)9/241 92 11

☐ IFEST ☐ Het speciale energielukkig op IFEST ☐ Als exposant ☐ Als bezoeker

Naam: _____ Bedrijf: _____ Functie: _____

Straat: _____ Nr: _____

Postcode: _____ Woonplaats: _____

Tel.: _____ Fax: _____

e-mail: _____

FAX +32(0)9/241 94 95